

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Provincie West-Vlaanderen

West Deal

Strategisch plan gericht
op de economische transformatie in West-Vlaanderen

Inhoud

Voorwoord	5
West Deal	6
Een West-Vlaamse paradox	7
1 De operatie Start West	9
2 De operatie Fabrieken voor de Toekomst West-Vlaanderen	12
3 De operatie West-Poort	19
4 De operatie Technische Universitaire Alliantie West-Vlaanderen	24
5 De operatie West voor Middenstand	28
6 De operatie Westhoek	29
Bijlage 1: Een West-Vlaamse paradox - cijferanalyse	33
Bijlage 2: Overeenkomst West-Vlaams hoger onderwijs d.d. 01/07/2013	71

Voorwoord

Met 'West Deal' worden de strategische lijnen van het economische beleid van de Provincie voor de komende vijf jaar uitgetekend. Het is een voortbouwen op het provinciale economische impulsplan van de voorbije legislatuur, enerzijds, en een resoluut vooruit kijken naar het West-Vlaanderen van de toekomst, ingebed in een ruimere, Vlaamse en internationale context, anderzijds.

Het beleidsplan omvat zes sterke ambities, gedurfd en vooruitstrevend, met oog voor een groeipad, maar tegelijk met de nodige realiteitszin en rekening houdende met de moeilijke context waarin de economie en de maatschappij zich op vandaag bevinden. Bovenal is het plan gestoeld op samenwerking: de ambities kunnen slechts gerealiseerd worden door het bundelen van de krachten op regionaal, provinciaal, Vlaams en Europees niveau en door het samenbrengen van de vele economische spelers en hun afzonderlijke sterktes en expertise.

De Provincie West-Vlaanderen is daarbij ideaal geplaatst om deze samenwerkingsverbanden te faciliteren en te stimuleren, met als uiteindelijke doel de transformatie van de West-Vlaamse economie tot een sterke, toekomstgerichte en kennisgedreven economie, die de uitdagingen van Vlaanderen in Actie en Europa 2020 voluit mee kan helpen realiseren.

Jean de Bethune

Gedeputeerde voor economie
Provincie West-Vlaanderen

West Deal

Met het strategische plan West Deal wil de Provincie, door toedoen van haar economische ontwikkelingsmaatschappij (POM), de basisvoorwaarden helpen ontwikkelen voor **een duurzame economische transformatie**.

Met een knipoog naar Roosevelt's 'new deal' uit een van de meest bewogen periodes van de twintigste eeuw, heeft het strategische plan West Deal de ambitie om **een sterke mobilisatie en een sterk maatschappelijk draagvlak** te creëren voor een toekomstgerichte economische politiek van de Provincie. Voor het provinciale (intermediaire) niveau, dat zich onderscheidt door zijn capaciteit om te federeren, om tegenstellingen te overstijgen, vormt dit een realistische opdracht.

West Deal vertrekt daarbij vanuit drie premissen en zes prioritaire uitdagingen.

De premissen zijn:

1. De interne staatshervorming is vandaag een feit. In de economische sector, een grondgebonden aangelegenheid, behoudt het provinciale niveau zijn 'open' taakstelling. Deze volheid van bevoegdheid is noodzakelijk om concrete antwoorden te kunnen formuleren op de problemen die het bedrijfsleven, specifiek in West-Vlaanderen, kent. Dit belet ons evenwel niet om, in de West-Vlaamse traditie van een gebiedsgerichte aanpak, ook op economisch vlak **het principe van de subsidiariteit** consequent toe te passen. Subregio's, vertegenwoordigd door de RESOC's, steden, intercommunales en internationale samenwerkingsverbanden zullen, in het raam van volwaardige partenariaten, ook binnen West Deal maximaal gevaloriseerd worden op die terreinen waar zij het best geplaatst zijn om te handelen.
2. De huidige economische en financiële crisis zal ook de Provincie ertoe aanzetten om, nog sterker dan in het verleden, resultaatgericht te werken en duidelijke keuzes te maken. In deze context wil de Provincie met West Deal de regie opnemen van **een interbestuurlijke actie**, waarbij Vlaamse, Europese en provinciale middelen worden verenigd om de specifieke West-Vlaamse handicaps op economisch vlak weg te werken. De projecten Vlaanderen in Actie (ViA) en Europa 2020 vormen daarbij het ruimere kader.
3. Volledig in de lijn van het provinciale economische impulsplan 2007-2012 en met het doel maximaal in te spelen op de kennis-economie van de toekomst zal de POM haar initiatieven systematisch positioneren in tenminste een triple-helix configuratie. Overheid, ondernemingen en onderwijs (onderzoek) vormen de hoekstenen van West Deal in al zijn facetten. Door die synergie te realiseren, wil de Provincie niet alleen de innovatiekracht van het West-Vlaamse bedrijfsleven stimuleren maar ook resultaten boeken op het terrein van duurzame ontwikkeling.

Een West-Vlaamse paradox

De relatief goede resultaten van de West-Vlaamse economie, zelfs in de huidige crisisperiode, berusten op de **uitzonderlijke veerkracht** die duizenden, vaak industriële, KMO's typeert. Des te opmerkelijker wanneer men even stil staat bij de structurele handicaps die de West-Vlaamse economie kenmerken:

- Een te lage **startersratio**; de spin-off creatie is quasi nihil.
- Het West-Vlaamse aandeel in de **buitenlandse investeringen** in Vlaanderen stagneert op een te laag peil (althans wanneer we abstractie maken van de overnames van West-Vlaamse KMO's door buitenlandse groepen). Eenzelfde vaststelling geldt overigens voor de aanwezigheid van **lead plants** van grote bedrijven.
- De provincie kent een schrijnend tekort aan onmiddellijk realiseerbare zones voor kleine ondernemingen. In de regio's Kortrijk en Brugge is de onmiddellijk inzetbare voorraad quasi nul; de termijnen voor de ontsluiting van nieuwe **bedrijventerreinen** kunnen gemakkelijk de vijf jaar overschrijden.
- Het algemene probleem van de hoge energiekost stelt zich zo mogelijk nog scherper bij de West-Vlaamse ondernemingen, door een historische intercommunale organisatie en het ontbreken van een structurele verbinding op het internationale hoogspanningsnet.
- De West-Vlaamse **logistieke poorten**, havens en luchthavens, kunnen hun potentialiteit moeilijk waarmaken; zelfs Zeebrugge kent onvoldoende groei. De provincie kent een tekort aan volwaardige functionerende **multimodale logistieke platformen**; VAL- en VAS¹-ontwikkelingen verkeren nog veelal in opstartfase en internationale (Europese) distributiecentra zijn er quasi onbestaande.
- West-Vlaanderen is de enige provincie in Vlaanderen die niet over een volledig **universitair centrum** in ontwikkeling beschikt. Op het vlak van researchfaciliteiten is er de laatste jaren een voorzichtige kentering merkbaar; het aandeel van West-Vlaanderen in de publieke **onderzoeksbudgetten** blijft dan weer ronduit ontoereikend.
- De zelfstandige **kleinhandel**, zeker in kleine en middelgrote steden, verkeert de laatste jaren steeds meer in ademnood.
- De voorbije reconversie-inspanningen die in de **Westhoek** werden geleverd, vragen naar een bijkomende specifieke actie.
- Gelegen tussen het sterk agrarische Zeeland en het Noorden van Frankrijk in volle reconversie (m.u.v. Lille), haalt de provincie te weinig meerwaarde uit haar onmiddellijke **buitenlandse burens**.
- Gevraagd naar hun belangrijkste behoefte, antwoordt 50% van de West-Vlaamse bedrijfsleiders: 'de nood aan **gekwatificeerd personeel**.' De combinatie van een structurele braindrain met een duidelijke vergrijzing en een technisch onderwijs dat moeilijk aansluiting vindt met het industriële weefsel, vormt één van de grootste bedreigingen op korte termijn.
- De **industrialisatiegraad** ligt in West-Vlaanderen boven het Vlaamse gemiddelde, hetgeen een belangrijke troef uitmaakt maar tevens een verhoogd risico inhoudt; de dienstensector hinkt dan weer achterop.

¹ Value Added Logistics – Value Added Services

Deze vaststellingen zijn niet nieuw. Ernaar verwijzen illustreert niet alleen de **West-Vlaamse economische paradox** (een succesverhaal in een weinig rooskleurige omgeving waar ondernemers vooral op eigen kracht aangewezen zijn; een sterke endogene ontwikkeling met positieve resultaten, ook op het vlak van werkgelegenheid) maar bepaalt ook in belangrijke mate de prioriteiten, de keuzes die voor de toekomst moeten worden gemaakt door het beleid.

In combinatie met de vaststelling dat de komende periode **een noodzakelijk scharniermoment** uitmaakt op weg naar een structurele economische transformatie, komt het strategische plan West Deal net op tijd. Deze voluntaristische oefening komt overigens niet uit de lucht gevallen maar bouwt verder op de resultaten van het **provinciale economische impulsplan** van de vorige legislatuur.

De oprichting van de netoverschrijdende provinciale werkgroep Hoger onderwijs, de hergroepering van alle provinciale economische diensten in de POM, de oprichting van de stedelijke ondernemerscentra als experimentele labs voor een creatieve starterspolitiek, de vaststelling van de prioritaire industriële speerpuntsectoren waar rond West-Vlaanderen zich in de komende jaren internationaal moet bewijzen, de ontwikkeling van een concept van 'collectieve' Fabrieken voor de Toekomst met focus op KMO's, de uitbouw van een fijnmazig netwerk van starters-onthaalfaciliteiten, de realisatie met provinciale steun van (nieuwe) onderzoeksfaciliteiten gelinkt aan de universiteiten van Gent en Leuven, de uitbouw van een toonaangevend beurzencomplex in Kortrijk,... zijn maar enkele illustraties van de economische dynamiek die, onder provinciale regie, in samenwerking met steden en gemeenten, Vlaanderen en Europa werd gestimuleerd.

West Deal wil op deze basis verder werken, **met focus op zes prioriteiten**:

1. een toonaangevend startersbeleid;
2. een West-Vlaamse aanpak van het Nieuw Industrieel Beleid (NIB);
3. een toekomstgerichte logistieke strategie;
4. een specifieke ontwikkeling van het hoger onderwijs;
5. speciale aandacht voor de problematiek van de zelfstandige kleinhandel;
6. een economisch impulsplan voor de Westhoek.

1 De operatie Start West

Tijdens de voorbije legislatuur werd de basis gelegd van een performante onthaalstructuur voor starters. Met de uitbouw van een hecht netwerk van starterscentra in combinatie met een inhoudelijke actie rond begeleiding van jonge ondernemers (Actie voor Starters) beschikt de Provincie over unieke faciliteiten en expertise om het tekort aan start-ups doeltreffend aan te pakken.

De operatie Start West zal, met het doel een maximale efficiëntie te bereiken op het uitvoerende niveau, vanaf 2014 aangestuurd worden door een **interne werkgroep**, getrokken vanuit OC West.

Centraal in deze operatie staat de versnelde uitbouw van het **provinciale netwerk van stedelijke ondernemerscentra**. Vanuit deze centra in Kortrijk, Brugge (oprichting voorzien in 2014), Ieper, Roeselare en Oostende zal een evenwichtig gespreid en **gedecentraliseerd startersbeleid** op regionaal niveau worden ontwikkeld, rond drie prioriteiten:

1.1 De realisatie van een uniek netwerk van West-Vlaamse starterscentra

1.1.1 Op **investeringsvlak** zal de POM prioritair werk maken van:

- de realisatie van het **OC Brugge** tegen einde 2014;
- de afwerking van de faciliteiten opgericht in het raam van het project Actie voor Starters - materiële component (330);
- de co-realisatie van een nieuw starterscentrum in Waregem;
- de realisatie, i.s.m. de economische intercommunales, van **bedrijfsverzamelgebouwen**;
- de ontwikkeling van een systematische onderhoudspolitiek.

1.1.2 Op **netwerkniveau** zal de POM werk maken van:

- de stelselmatige uitbouw van regionale, geïntegreerde netwerken van starters-onthaalfaciliteiten (inclusief de semipublieke en waar mogelijk de private) wat betreft de BC's en doorgangsgebouwen met het doel de rationele bezetting te verhogen, de doorlooptijd te verkorten en de primaire dienstverlening aan starters te rationaliseren;
- de realisatie van een performant IT-netwerk op provinciaal niveau.

1.1.3 Op **beheers- en administratief vlak** zal de POM werk maken van:

- de uitbesteding van boekhouding en loonadministratie van de starterscentra (inclusief contentieux);

- de vertegenwoordiging van de Provincie in de beheersorganen van de semipublieke faciliteiten en van doorgedreven overleg met de private faciliteiten binnen het netwerk.

Deze maatregelen zullen worden vertaald in een operationeel **businessplan** dat aan de raad van bestuur van de POM zal worden voorgelegd en kan op termijn (na opportuniteitsonderzoek) in een specifiek beheersmodel worden ondergebracht, belast met het beheer van de materiële publieke en semipublieke startersfaciliteiten.

1.2 Focus op creatieve starters²

Samen met de POM zal OC West verder gestalte geven aan een vooruitstrevend inhoudelijk startersbeleid, met focus op vernieuwende start-ups.

1.2.1 Op het vlak van het **algemene startersbeleid** zullen **vijf provinciale startersloketten** worden opgericht in de stedelijke ondernemerscentra.

- In samenwerking, bij voorkeur met de provinciale dienst financiën, zal een **startersdatabank** worden opgericht door matching van de gegevens van de provinciale belasting op bedrijven en de KBO (jaarlijkse actualisatie). Deze gegevens zullen de basis leggen voor een performante actie en kunnen worden gedeeld met de steden en gemeenten.
- Minstens 1 maal per jaar zullen de nieuwe starters worden uitgenodigd op een **regionale trefdag** waar zij in contact zullen worden gebracht met het provinciale niveau (de link wordt hier ook gelegd met het **Provinciale Platform Detailhandel**).
- De Actie voor Starters-communicatiecampagne wordt vernieuwd, vanuit een integrerende aanpak met de partners van POM en OC West.
- I.s.m. de provinciale dienst vergunningen wordt een provinciale **startersaccount-service** opgericht, met regelmatige zitdagen in de vijf stedelijke ondernemerscentra (opstart begin 2014).
- I.s.m. Syntra West en UNIZO West Vlaanderen wordt het **expertennetwerk** voor startersbegeleiding verder uitgebouwd.
- De samenwerking met **startersinitiatieven van derden**, overeenkomstig de richtlijnen van de raad van bestuur.
- De ateliers voor **ambtenaren lokale economie** worden verder uitgebouwd tot efficiënte en creatieve ontmoetingsmomenten.
- Concrete afspraken worden voorbereid met het **Agentschap Ondernemen** betreffende de ondersteuning en financiering van het startersbeleid in het raam van het convenant dat in 2013 met de Vlaamse regering ter zake werd afgesloten.

² Een creatieve starter is niet noodzakelijk een starter in de creatieve industrie, maar kan evenzeer een start-up betreffen in andere sectoren met een vernieuwend concept, product of dienstverlening.

1.2.2 Op het vlak van het specifieke startersbeleid

- Het initiatief Creatieve starters wordt in deze legislatuur absoluut prioritair en zal het voorwerp zijn van een specifieke strategische actie onder de naam **Operatie creatieve start**. Onder deze rubriek zullen bestaande initiatieven zoals de Innovation Awards, Week van het Ontwerpen, de summerschools, de CreatieveLinken, de actie 'kleine overheidsopdrachten', de creatieve ateliers,... worden geactualiseerd en versterkt. Nieuwe initiatieven, o.a. op het terrein van de creatieve kunstambachten, zullen het pakket verruimen.
- Met de coöperatieve Gusto³ zal, i.s.m. de POM-cel **sociale economie**, een structureel samenwerkingsakkoord worden gesloten (3/6/9), waarin tevens het luik allochtoon ondernemerschap zal worden opgenomen.
- Begin 2014 wordt, i.s.m. de universitaire associaties, Voka en UNIZO, het **project Spin West** opgestart. De faciliteiten van het VKC, Green-bridge en het Huis van de Voeding in Roeselare worden, in de lijn van de operatie FvT West, in eerste instantie (verder) ontwikkeld als incubatiefaciliteiten. Aansluitend wordt de ontwikkeling van incubatiefaciliteiten in de schoot van de hogescholen (type The Level) aangemoedigd.
- Het **project Alliatra**, i.s.m. Kortrijk XPO en het département du Nord, tot bevordering van de participatie van starters aan internationale beurzen, wordt versterkt en ingebed in een ruimere actie onder de noemer **Co-export voor starters**.

1.2.3 Op het experimentele vlak/projecten

OC West heeft van bij de start een zeer actieve experimentele werking gekend. De voorbije zes jaar werden voor circa 10 miljoen projecten opgezet, met een goed resultaat. Commerciële innovatie, LED's, Creatieve starters, het Winkelweb West-Vlaanderen,... werden er ontwikkeld en van daaruit gedissemineerd. Deze **labofunctie** zal ook in de komende legislatuur worden aangehouden. Vooraleer volledig nieuwe initiatieven te ontwikkelen, zal evenwel prioritair werk worden gemaakt van de afwerking van het lopende programma, inclusief verdieping, verruiming en verspreiding.

In de komende jaren zal de focus prioritair worden gericht op de problematiek van de **middenstand in de kleinere stedelijke centra**. Steunende op de ervaring van de voorbije jaren zal OC West als experimentele projectontwikkelaar, na grondige analyse van de best practices, mee de basis leggen van het luik innovatie van de operatie middenstand (zie punt 5).

1.3 Campagnes tot bevordering van het ondernemerschap

Hier dient verwezen naar ondernemerschapsbevorderende initiatieven en naar **de geïntegreerde communicatiestrategie rond West Deal** die i.s.m. de provinciale dienst communicatie zullen worden ontwikkeld. In voorbereiding daartoe en met een specifieke aandacht voor de startersproblematiek zal alvast een 'kleine overheidsopdracht' worden gelanceerd in de wereld van de creatieve starters met het doel in 2014 een eerste frisse en creatieve campagne te lanceren rond **de promotie van het ondernemerschap in West-Vlaanderen**.

³ Gusto coacht werkzoekenden die een eigen zaak willen starten. Meer info: www.ondernemenmetgoesting.be.

2 De operatie Fabrieken voor de Toekomst West-Vlaanderen (FvT West)

De operatie FvT West houdt de uitvoering in van een industriële transformatiestrategie, met focus op de KMO, en zal in combinatie met de operatie West-Poort (zie punt 3) en de operatie TUA West (zie punt 4) het zwaartepunt vormen van het strategische plan West Deal.

De POM zal de komende jaren maximaal inzetten op de implementatie van het concept van de collectieve FvT's, zoals ontwikkeld tijdens de voorgaande legislatuur op basis van het Nieuw Industrieel Beleid van de Vlaamse regering.

Onder collectieve FvT dient verstaan een **geïntegreerd samenwerkingsverband** met verschillende kerngroepen en operationele werkgroepen, waarin naast de POM tevens vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (inclusief professionele verenigingen) en van de academische wereld zitting hebben. Zij hebben de opdracht om vooruitstrevende **actieplannen** te ontwikkelen met het doel de innovatie en transformatie in topsectoren (met een internationale relevantie) van de West-Vlaamse industrie te ondersteunen. Hierbij wordt rond vijf items gewerkt, meer bepaald:

- R&D;
- dienstverlening aan KMO's;
- sociale modernisering;
- branding;
- flankerende (inzonderheid logistieke) maatregelen.

Op vandaag zijn er reeds drie kerngroepen operationeel, meer bepaald rond de thema's nieuwe materialen, voeding en blue energy.

Uitgangspunt van de operatie FvT West is onze relatief sterke positie op industrieel vlak, die een belangrijke troef kan betekenen waarmee we de schaarste aan lead plants en de afwezigheid van volledig uitgebouwde universitaire onderzoeksfaciliteiten kunnen compenseren.

De uitdaging bestaat er m.a.w. in om de **noodzakelijke omgevingsfactoren** te realiseren om de beperkingen van een zuiver endogene ontwikkeling te overstijgen, om de transformatie van het bestaande industriële weefsel te stimuleren en om nieuwe investeringen aan te trekken.

Steunende op de positieve ervaring met de eerste toepassingen van het West-Vlaamse FvT-concept en rekening houdende met de uitgangspunten van het plan West Deal zal de operatie FvT West op basis van volgend stramien worden uitgerold:

2.1 Kenniseconomie als norm

Centraal in het concept staat de realisatie van kennishubs die, in functie van de aanwezige potentialiteiten⁴, gespreid worden over de provincie.

Onder kennishub dient verstaan de concentratie op één en dezelfde plaats van een reeks materiële faciliteiten (open testing infra-structuren, onderzoeklabo's, fablabs, incubatoren,...) en van immateriële initiatieven (nieuwe studierichtingen in het hoger onderwijs, leerstoelen, manama's, onderzoeksteams, projecten (al dan niet in PPS-vorm),...) die met de steun van verschillende overheden en met een breed maatschappelijk draagvlak worden ontwikkeld in nauw overleg met het bedrijfsleven. Zij vormen meteen ook een hoeksteen van de Technische Universitaire Alliantie West-Vlaanderen (TUA West), waarover meer onder punt 4.

Concreet betreft het de ontwikkeling in de komende zes jaar, naast de drie internationale (I) speerpuntsectoren (nieuwe materialen, voeding en blue energy) die reeds in de vorige legislatuur naar voren werden geschoven, van twee horizontale initiatieven op terreinen (waar West-Vlaanderen over sterke internationale troeven beschikt) die er onlosmakelijk op betrekking hebben (mechatronica en logistiek) en van vier **kennishubs** met een sterke potentialiteit, minstens op provinciaal niveau (P) (grafische sector, cleantech, zorg economie, beeld- en communicatietechnologie).⁵

Hierbij moeten van bij de start **drie kanttekeningen** worden geformuleerd:

- Het FvT-concept is theoretisch toepasbaar op elke industriële sector. De keuze van de vijf I-hubs is er evenwel gekomen na een grondige **afweging van de relevantie** van deze sectoren binnen de Vlaamse economie. Voor de domeinen logistiek en mechatronica is deze oefening in afrondingsfase maar zijn er reeds voldoende elementen voorhanden. Voor de P-hubs is de haalbaarheidsstudie lopende en is er sprake van sectoren waarin de West-Vlaamse bedrijven, mits ondersteuning, op korte termijn het verschil kunnen maken. Medio 2014 zal hierover uitsluitsel kunnen worden gegeven. Tenslotte dient erop gewezen dat de uitbreiding van het aantal hubs in andere domeinen te allen tijde mogelijk blijft.
- De voorgestelde hubs zullen onmiddellijk in een **internationale context** gepositioneerd worden en zijn m.a.w. per definitie en van bij de start minstens provinciaal georiënteerd. De keuze voor een regionale spreiding werd m.a.w. voornamelijk bepaald door objectieve factoren (economische potentialiteiten en politieke prioriteiten) in een bepaald gebied.

⁴ O.a. de aanwezigheid van toonaangevende ondernemingen, onderzoeksfaciliteiten, relevante opleidingen, prioriteiten van de streekpacten,...

⁵ Geheel in de filosofie van de 'Conceptnota voor een slimme specialisatiestrategie voor gericht clusterbeleid' van de Vlaamse regering, wordt sectoroverschrijdend en multidisciplinair samenwerken binnen deze speerpuntsectoren prioritair aangemoedigd. Dit wordt mede gerealiseerd door de centrale coördinatie vanuit de POM over de hubs heen.

Het spreekt echter vanzelf dat, binnen het FvT-concept, deze keuzes zullen worden aangegrepen voor een **sterke subregionale branding**, die op haar beurt zal bijdragen tot een provinciale economische branding: West-Vlaanderen, topregio voor nieuwe industrie.

- De vooropgestelde keuzes zullen op hun beurt nog worden verfijnd, met het doel de nagestreefde internationale relevantie waar te maken. Naast een brede sokkel zullen, na raadpleging van het bedrijfsleven, binnen de verschillende hubs **prioritaire onderzoeksthema's** (toponderzoek) worden gedefinieerd en uitgebouwd. Illustratie hiervan is de optie om van het domein nieuwe materialen te komen tot de ontwikkeling en toepassing van performante biopolymeren.

2.2 KMO-dienstverlening

De West-Vlaamse FvT's worden van bij de start ten dienste gesteld van **de industriële KMO's**. Dit essentiële uitgangspunt wordt als volgt geconcretiseerd:

2.2.1 Een ruime **sensibilisatie** rond het belang van industriële transformatie zal worden opgezet in samenwerking met de interprofessionele organisaties Voka en UNIZO en de betrokken federaties. Het objectief bestaat erin om:

- een **netwerk** van innovatie/transformatiegericht KMO's te ontwikkelen in de verschillende FvT-domeinen;
- **transformatieateliers** in te richten waar stapsgewijze, via collectieve sessies en individuele begeleiding, de weg geëffend wordt voor **co-working** initiatieven in al hun gradaties (van co-marketing en -export, naar co-ontwikkeling en coproductie).

2.2.2 De realisatie van **open testing faciliteiten**, al dan niet gelinkt aan professionele fablabs en demonstratoren (vitrines) met een publieksdimensie. Daartoe worden de sites van het VKC in Kortrijk, van het Huis van de Voeding in Roeselare en van Greenbridge in Oostende versneld uitgebouwd en uitgerust met performante technologische equipering. Op korte termijn zal de haalbaarheid van soortgelijke investeringen in de volgende faciliteiten onderzocht worden: The Level (3D-technologie) in Kortrijk, Xiak (mechatronica) in Kortrijk, campus VIVES (zorg) in Brugge, Groene Poort (grafische sector) in Brugge, Starterscentrum in Veurne (duurzaam bouwen) en in Poperinge (cleantech in de landbouw).

2.2.3 De POM zal, parallel met voorgaande investeringen en initiatieven, een geïntegreerd actieplan ontwikkelen om **Vlaamse en provinciale kenniscentra** (die precies tot doel hebben om als intermediairen tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven te fungeren) te ondersteunen en in de provincie te verankeren. Hierbij zal rekening gehouden worden met de tendens op Vlaams niveau om, via een concentratie van middelen, tot een vereenvoudiging van het landschap (SOC's, strategische innovatieplatformen, lichte structuren) te komen. Deze oefening waarbij Flanders' PlasticVision, Flanders InShape, Vlakwa, MIC, FMC, Powerlink, de SOC's Maakindustrie en Vito, Inagro, Flanders' FOOD, Flanders Logistics, Flanders Care en Cretecs zullen worden betrokken, zal tegen einde 2014 gefinaliseerd worden door middel

van **operationele protocols** met de POM. Aan **Flanders InShape** zal daartoe een **interdisciplinaire** verkenningsopdracht (o.a. product-ontwikkeling) worden toebedeeld.

Met het doel een duurzame West-Vlaamse verankering en een maximale industriële return te bekomen, zullen deze tussenstructuren nauw betrokken worden bij de operatie FvT West en zal hen, via een verdieping van het project Tandem met de Région Nord-Pas de Calais en de actie Provinciale spiegelregio's (zie beleidsbrief Externe relaties), een duidelijke meerwaarde worden geboden in een **internationale context**.

Ook met het **Innovatiecentrum** West-Vlaanderen zal een nieuw samenwerkingsakkoord worden afgesloten.

2.2.4 De POM zal in de komende jaren sterk investeren in de ontwikkeling van een **spin-off strategie**. Daartoe wordt een driedelig initiatief ontwikkeld (in aansluiting op de operatie Start West van OC West):

- de ontwikkeling van **incubatoren**, gelinkt aan de kennishubs, voormeld. Deze materiële faciliteiten zullen op industrieel vlak de tegenhangers vormen van wat de stedelijke ondernemerscentra op commercieel vlak zijn;
- samen met Voka en UNIZO, in een eerste fase op het niveau van de I-hubs, zal binnen een EU-project een verfijnde **detectie- en begeleidingsmethodologie** worden ontwikkeld voor zowel interne (ondernemingsgerelateerde) als externe (onderwijs/onderzoeksgebonden) spin-offs;
- de oprichting, naar Nederlands model, van een specifiek **participatiefonds** (publiek/privé) op initiatief van de POM, als financieel vehikel dat door de realisatie van de IICK-faciliteit in Kortrijk en eventueel aangevuld met EFRO-middelen, in een eerste fase zal worden gespijsd en mogelijks in een stichting⁶ zal worden ondergebracht.

2.2.5 OC West zal ook in de huidige legislatuur de coördinatie van het succesvolle netwerk van de **Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED's)** in de schoot van de West-Vlaamse hogescholen verzekeren. Prioriteit zal hierbij worden gegeven aan de verdere ontwikkeling (cofinanciering) van de 10 LED's die onmiddellijk gelinkt zijn aan de realisatie van de operatie FvT West, meer bepaald kunststoffentechnologie, mechatronica, energie, productontwikkeling, strategische communicatie, duurzaam bouwen, voeding, logistiek, HRM en ecotechnologie.

Deze dienstverlenende centra, van West-Vlaamse origine, zullen in samenwerking met het Vlaamse initiatief ter zake, nog sterker dan in het verleden uitgespeeld worden in een strategie om de hogescholen en de kenniscentra die actief zijn in de provincie veel dichterbij het KMO-weefsel te brengen en de kloof die er op dat terrein nog altijd bestaat, versneld te dichten.

⁶ De link met het Fonds voor kennisgedreven ontwikkeling (zie 4.5) zal worden onderzocht.

2.3 De Academie voor de Toekomst (AvT West)

Het resultaat van West Deal zal op middellange termijn voor een groot deel bepaald worden door de **investeringen in menselijk kapitaal**. De behoefte aan bekwame medewerkers, de evolutie van de technologie en de vrijwaring van de sociale vrede vormen hierbij een kant van de medaille. Aan de andere zijde, en dit vormt een van de verdiensten van het Nieuw Industrieel Beleid van de Vlaamse regering, situeert zich de noodzaak van een permanente **modernisering van de sociale verhoudingen** in de ondernemingen. Dit laatste element verwijst onder meer naar het belang van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en inspraak in hoofde van de werknemers.

Met de operatie Academie voor de Toekomst (AvT West) wil West Deal concrete invulling geven aan dit abstracte begrip van sociale innovatie. **Adaptabiliteit** (flexibele aanpassing aan de snel wijzigende technologieën en marktsituaties) en **attitude** (motivatie en verantwoordelijkheid) zijn hierbij de voornaamste objectieven. Daartoe wordt ingezet op het ondersteunen van de ondernemingen in het uitbouwen van een motiverend personeelsbeleid, gesteund op een professioneel competentiebeleid.

Deze aanpak sluit goed aan bij de ervaring van Syntra West op het terrein van de **competentieverwerving en het competentiegericht opleiden**. Zo blijkt uit de praktijk dat bijvoorbeeld verkopers in de detailhandel veel betere resultaten boeken wanneer ze over de juiste competenties, zoals klantgerichtheid, beschikken. Een evidentie, ware het niet dat slechts weinigen spontaan over die competentie beschikken. Het opstellen van competentieprofielen voor specifieke sectoren/functies en het in kaart brengen van die competenties bij de medewerkers zijn dan ook zeer belangrijk. Op basis hiervan kunnen werknemers gericht opgeleid en gecoacht worden, zodat ze hun functie optimaal kunnen uitvoeren. Effectieve werknemers zorgen voor betere bedrijfsresultaten en die zijn op hun beurt een cruciale factor voor een positieve bedrijfscultuur, snellere innovatie en dynamische groei.

Met de Academie voor de Toekomst wil West-Vlaanderen m.a.w. investeren in nieuwe vormingsconcepten waar technische en menselijke vaardigheden **gelijkwaardig en gelijktijdig** worden bijgebracht. Logischerwijze zal deze operatie in een eerste fase worden uitgerold in die sectoren waarin het FvT-concept wordt toegepast.

In die lijn heeft Syntra West in de voorbije periode een haalbaarheidsonderzoek met goede resultaten afgerond in de sectoren print- & multimedia, voeding, duurzaam renoveren, offshore energie en nieuwe materialen. Vandaag kan de operationele fase van start gaan.

Concreet:

Door toedoen van de POM wordt een Academie voor de Toekomst opgericht waarin verschillende (sectorale) competentiecentra zullen worden samen gebracht. **Syntra West** zal de AvT regisseren en, per hub, een **proeftuinpartnership** samenstellen. Deze partnerships⁷, waaraan het volwassenenonderwijs, VDAB, sectorfederaties, sectorfondsen en syndicaten participeren, zullen oplossingen bieden voor

⁷ In samenspraak met de gedeputeerde voor onderwijs.

de competentiebehoeftes geformuleerd door het bedrijfsleven. Zij worden op hun beurt vertegenwoordigd in de kerngroepen van de respectievelijke FvT's. De AvT staat immers in voor de realisatie van een belangrijke **sociale component van het West-Vlaamse FvT-concept**.

In de praktijk zullen deze oplossingen op maat van industriële KMO's de vorm aannemen van **opleidingen in de tweede graad**, met focus op attitudevorming en technisch aanpassingsvermogen. Zij zullen zich enten op een brede sokkel van, veelal reeds bestaande, technische modules.

Parallel hiermee zal geïnvesteerd worden in de ontwikkeling en toekomstgerichte uitrusting van performante **opleidingsfaciliteiten** die bij voorkeur geografisch worden gelinkt aan de kennishubs, voormeld.

2.4 Het bedrijventerrein van de toekomst (BTvT West)⁸

Vanuit haar decretale opdracht wordt de POM met de ruimtelijke economie geconfronteerd. Rekening houdende met de West-Vlaamse specificiteit onder de vorm van economische intercommunales (wvi en Leiedal waarin de provincie referentieaandeelhouder was⁹), heeft de POM West-Vlaanderen zich op dit terrein in het verleden minder geprofileerd. Vandaag is de **samenwerking met de intercommunales** aan herijking toe. Hierbij is het geenszins de bedoeling om te interfereren op hun corebusiness. Samenwerking met respect voor het subsidiariteitsprincipe is ook hier de boodschap.

Een **accurate monitoring** van de behoeftes/beschikbare bedrijventerreinen (brownfields, regionale, lokale, zonevreemde) zal worden doorgevoerd en voorstellen tot modernisering van de (Vlaamse) **ruimtelijke voorschriften** zullen worden geformuleerd.

Naar aanleiding van de operatie BTvT West zal het **samenwerkingsprotocol met Leiedal en de wvi** worden geactualiseerd, met prioritaire aandacht vanwege de POM voor de ontwikkeling van logistieke (al dan niet determinerende) componenten en de realisatie van specifieke faciliteiten voor exogene investeerders.

Het **BTvT-concept** wordt rond vijf items ontwikkeld:

- de ontwikkeling van geïntegreerde concepten voor terreinbeheer en **parkmanagement**, met focus op een waaier van acties gaande van bewegwijzering over groepsaankopen en collectieve diensten tot veiligheid. Van 'I have' tot 'we share'. Het BTvT biedt ruimte en kwaliteit om te ondernemen en is de motor van een efficiënte kringlooeconomie;

⁸ Het concept BTvT zal tevens besproken worden op de stuurgroep ruimtelijke economie.

⁹ Ingevolge het decreet op de intergemeentelijke samenwerking d.d. 06/07/2001 werd de provinciale participatie teruggebracht op 20%.

- de implementatie van **duurzaamheidsinvesteringen**, energie- en waterneutraliteit, restwarmtevalorisatie, slimme mobiliteit zowel voor personen als goederen, ruimtelijke kwaliteit en efficiënt ruimtegebruik;
- de ontwikkeling van **initiatieven van sociale economie**, met implicaties op kansengroepen (ook initiatieven van sociale economie).
Uitwerken van initiatieven inzake sociale modernisering bij bedrijven met focus op innovatieve arbeidsorganisatie, arbeidskwaliteit, werknemerswelzijn, non-discriminatiebeleid, competentie management, veiligheid en risicobeheersing,...;
- de ontwikkeling van **logistieke faciliteiten**, rekening houdende met een duidelijke VAL- en VAS-dimensie voorzien onder punt 3;
- de ontwikkeling, steunende op best practices, van modellen en de participatie in de realisatie van specifieke onthaalfaciliteiten (vestiging en inhoudelijke ondersteuning), doorgangsgebouwen en **bedrijfsverzamelgebouwen** die o.a. kunnen worden verhuurd aan buitenlandse investeerders.

Objectief is, dat in de loop van 2014, in overleg met de hoofdspelers op het terrein, een **blauwdruk** van het BTvT wordt ontwikkeld en een eerste aanzet tot operationalisering wordt gemaakt. Parallel hiermee zal de POM een aantal **proefproject sites**¹⁰ detecteren (zowel bestaande als nieuwe zones) waarop het concept in de loop van de legislatuur kan worden uitgerold. Ontwikkelingen binnen de operatie Westhoek (zie punt 6) zullen bij voorrang worden onderzocht. De operatie West-Poort zal hierbij kunnen worden geassocieerd.

Steunende op deze proefprojecten zal, vanaf 2017, een veralgemeende toepassing van het concept (met geëigende ondersteuningsmaatregelen) worden voorbereid als belangrijke stap naar een **klimaatneutrale provincie**.

¹⁰ Zie voetnoot 8.

3 De operatie West-Poort

West-Vlaanderen moet de ambitie hebben om, tijdens de huidige legislatuur, een logistieke doorbraak te forceren. Hiermee wordt niet alleen haar relatief perifere ligging in België gecompenseerd maar ook een essentiële stap gezet in de duurzame ontsluiting van onze economie. Een logistieke optimalisatie op bedrijfsniveau stimuleren in combinatie met een upgradering van de logistieke collectieve infrastructuur en een hertekening van de goederenstromen vormen daarenboven op zich reeds een belangrijke opportuniteit voor nieuwe economische ontwikkelingen. Ook op dit terrein zullen soms delicate keuzes moeten worden gemaakt, welke stapsgewijze en consequent moeten worden doorgevoerd.

De **acht topprioriteiten** van de operatie West-Poort zijn:

3.1 Zeebrugge, gateway to Europe

De uitbouw van de verbindingen van de haven van Zeebrugge met het (provinciale) hinterland en de connectie ervan met de grote werven rond de Seine-Schelde en VN-delta projecten zijn cruciaal om deze greenport een EU-dimensie te geven. De volgende acties zullen daartoe worden ontwikkeld:

- de ontwikkeling, in perspectief met de naburige havenfaciliteiten, van een West-Vlaamse havenstrategie;
- noodzakelijke investeringen in (nieuwe) weg-, water- en spoorverbindingen worden met verenigde krachten op **de agenda van de Vlaamse en federale regeringen** gezet n.a.v. de regeringsvormingen in 2014;
- de mogelijkheden tot een verdere versterking van de estuaire vaart via de NV Port Connect worden onderzocht;
- de revitalisering van de bestaande Transportzone Zeebrugge;
- de oprichting van een **nieuwe transportzone in Zeebrugge** volgens het model van het bedrijventerrein van de toekomst (zie punt 2.4);
- de oprichting van een **food platform** (zie ook punt 3.4) op de Maritieme Logistieke Zone (MLZ), geënt op Europese distributie (o.a. UK, Scandinavië, Duitsland, Frankrijk en Spanje);
- de vermenigvuldiging van gebundelde **goederencorridors** die via spoor en schip vanuit Zeebrugge richting diverse bestemmingen worden georganiseerd (o.a. Italië, Spanje, Frankrijk, Portugal, Turkije, Scandinavië en Centraal- en Oost-Europa);
- de versnelde uitvoering van het **project Oost-Westpoort**, i.s.m. met Venlo, om de as Duitsland-UK/Scandinavië een structurele dimensie te geven (zie ook food platform);
- de ontwikkeling - i.s.m. het Zeebrugge havenbestuur - van een LogiXperience (zie ook 3.7) in de schoot van het nieuwe cruiseterminalgebouw (test- en demonstratiecentrum, opleidingscentrum, infotheek, starterscentrum/incubator);

- de opstart, binnen het project Provinciale spiegelregio's, van een onderzoek naar de haalbaarheid van een **havennetwerk aan de Noord-zee**, waarin Zeebrugge als lead partner kan optreden binnen een EU-programma;
- de opstart, naast de bestaande samenwerking met het Noord-Franse Dourges, van een treinverbinding **Zeebrugge-Parijs** met tussenstop in de LAR;
- de uitvoering van experimenten in PPS-verband, o.a. op het terrein van duwvaart;
- de opvolging en ondersteuning van de contacten tussen de havenautoriteiten van Zeebrugge en **Ningbo** (China);
- de ontwikkeling, in samenwerking met de dienst gebiedsgerichte werking, van een tweede project rond het thema **leefbare haven**;
- de behartiging van de belangen van Zeebrugge binnen de grensoverschrijdende structuren van de **VN-delta**, de Scheldemondraad en de EGTS-en.

3.2 Oostende, industriële haven voor offshore ontwikkelingen

In het raam van de realisatie van de kennishub Blue energy wordt de Oostendse haven een essentiële faciliteit. Door de combinatie van toeleveringsbedrijven, aangepaste haveninfrastructuren, gespecialiseerde vormingsinstellingen, kennisspelers,... wil de Provincie van Oostende een referentiespeler op Europese schaal maken. Concreet:

- de optimalisatie van de **haveninfrastructuur** voor zware offshore constructies en bulkgoederen op de agenda van de Vlaamse regering krijgen;
- de verkenning van de mogelijkheden voor de realisatie van kraaninfrastructuur op het REBO-platform (cf. Kraanbedrijf Haven van Antwerpen);
- de verkenning van de mogelijkheden voor een multi-user warehouse voor bulkgoederen;
- de opstart in 2014 van het **Gen4Wave-project** en van het sleeptank-dossier op de Greenbridge site;
- de uitbouw van **FMC**¹¹ tot een toonaangevende Vlaamse cluster voor de mariene en maritieme industrie, waaronder offshore maintenance;
- de uitbouw van onderzoeksprojecten en van een **demonstrator-incubator** i.s.m. UGent, VIVES, KU Leuven Kulab en Powerlink op de site van Greenbridge in het raam van FvT West;
- de positionering, binnen het project Provinciale spiegelregio's, van de haven van Oostende in een **offshore samenwerkingsverband** rond de Noordzee.

¹¹ FMC zal daarenboven nauw samenwerken met het VLIZ en als partner optreden bij de ontwikkeling van nieuwe onderzoekssites in zee.

3.3 De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem, internationale draaischijf voor zakenvluchten

Kortrijk-Wevelgem moet voor zakenvluchten worden wat Charleroi voor toeristen is geworden. In deze 'Brussels West' filosofie zal de POM het voortouw nemen om:

- versneld uitvoering te geven aan de beslissing van de Vlaamse regering van juli 2013 houdende de **herstructurering** van de Vlaamse regionale luchthavens door de ontbinding van de intercommunale WiV en de oprichting, samen met Vlaanderen en de intercommunale Leiedal, van de NV Airport B-West (werktitel), die alle taken van de WiV zal overnemen;
- de opstart van het investeringsplan met het doel **de ICAO-certificatie** veilig te stellen en de onthaalfaciliteiten voor CEO's te optimaliseren, o.a. wat de verbindingen met Brussel en Lille-Europe betreft;
- de uitbouw, in het raam van het project Provinciale spiegelregio's, van een **netwerk van zakenluchthavens rond de Noordzee**, vertrekkende van het EU-project Green Sustainable Airports;
- de ontwikkeling van de luchthaven als draaischijf voor **medische vluchten en expressvrachten**;
- de opstart van (complementariteits)gesprekken met NV **Egis** in verband met mogelijke samenwerking met de regionale luchthavens van Deurne en vooral Oostende.

3.4 De luchthaven van Brugge-Oostende: focus op toerisme

Zonder vooruit te willen lopen op de strategische plannen van NV Egis, nieuwe exploitant van Oostende, wil de POM alvast op korte termijn een aantal opportuniteiten onderzoeken: onderzoek naar de mogelijkheid van, gebeurlijk in samenwerking met de havens van Zeebrugge en Oostende, een specifieke samenwerking met de LEM-Oostende, met als doel:

- de ontwikkeling van een actieplan voor het onthaal van toeristen in het raam van de campagne rond de herdenking van de **'grote oorlog'**, in voorkomend geval als aanzet/hefboom voor de ontwikkeling van structurele toeristische vluchten;
- de bevordering van de complementariteit met Kortrijk-Wevelgem;
- het faciliteren van de **blue energy**-ontwikkeling in Oostende;
- de organisatie van het verre transport van delicate (voedings)goederen vanuit Zeebrugge.

3.5 De (verdere) ontwikkeling van multimodale logistieke platformen

Samen met de economische intercommunes Leiedal en wvi wordt een investeringsplan ontwikkeld houdende de duurzame multimodale ontsluiting van het West-Vlaamse bedrijfsleven. De potenties van Roeselare (haven), LAR I en II, Wielsbeke, Avelgem, Proostdijk-site

(Veurne), Reigersburg (Ieper) en Plassendale (Oostende) als multimodale logistieke platformen worden in een eerste fase verder in kaart gebracht, dit in functie van de implementatie van het **bedrijventerrein van de toekomst (BTvT West)** op deze platformen. De mogelijkheid van een grotere betrokkenheid van de POM West-Vlaanderen in de huidige (BIT)LAR wordt hierbij onderzocht.

Vanuit het provinciale logistieke centrum in Zeebrugge wordt een **VAL- en VAS-strategie** ontwikkeld, die prioritair op deze transportzones (inclusief de nieuwe transportzone Zeebrugge) wordt toegepast.

3.6 Logistiek als sleutel voor de economie in de Westhoek

De bestaande, onmiddellijk realiseerbare, bouwrijpe, regionale bedrijventerreinen in de Westhoek zullen zorgvuldig worden gescreend op hun mogelijkheden om verrijkt te worden met een **logistieke component** (zie ook punt 2.4). Ook hier zal met het BTvT-concept en de VAL- en VAS-strategie worden geëxperimenteerd.

Deze actie vormt één van de sleutelementen van de **operatie Westhoek** (zie punt 6).

3.7 Een kennishub rond logistiek in Brugge

Logistiek vormt één van de negen domeinen waarop West-Vlaanderen zich als kennisregio wil onderscheiden op internationaal niveau. Vanuit het provinciale logistieke kenniscentrum in Zeebrugge zullen prioritair drie initiatieven worden ontwikkeld:

- een brede **sensibilisatieactie** met het doel tot een upgrading en stroomlijning op provinciaal niveau te komen van de logistieke opleidingen op het niveau van het technisch middelbaar, VDAB, Syntra West, CVO's en hogescholen;
- de opstart van een **AvT-logistiek**;
- de inrichting van een **master logistiek** in Brugge, in voorkomend geval in samenwerking met buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs. Het succesvolle postgraduaat dat vandaag reeds door VIVES wordt ingericht binnen het Oost-Westpoort-project, vormt daartoe alvast een opstap.

3.8 De oprichting van ‘West-Poort’

Om voorgaande initiatieven te kunnen realiseren, heeft de POM een nieuw instrument, meer bepaald een investeringsvehikel waarmee de Provincie daadwerkelijk kan participeren in logistieke projecten. Eind 2013-begin 2014 zal de POM overgaan tot de oprichting van een specifiek instrument ‘West-Poort’¹², een **(financiële) participatiemaatschappij**, die vanuit de Provincie zal worden gedoteerd met een toegestaan kapitaal van 5 miljoen euro, middelen die zullen kunnen worden gemobiliseerd n.a.v. de realisatie van concrete logistieke projecten in de periode 2014-2019.

Binnen West-Poort zal, onder auspiciën van het provinciale logistieke centrum, tevens een **strategische werkgroep Logistiek** worden opgericht, waartoe alle belangrijke logistieke actoren, met hoofdzetel in West-Vlaanderen, zullen worden uitgenodigd. Deze maatregel moet tenslotte worden gesitueerd in het licht van de afspraken die met de economische intercommunales worden gemaakt en waarbij gestipuleerd wordt dat de Provincie, in casu de POM, omwille van hun uitgesproken grensoverschrijdende dimensie, de **regie van West-Vlaamse logistieke projecten** zal verzekeren.

¹² Dit instrument kan de vorm van een NV aannemen, of een ander juridisch format dat aansluit op de doelstellingen.

4 De operatie Technische Universitaire Alliantie West-Vlaanderen (TUA West)

De afwezigheid van een volledige universitaire campus in West-Vlaanderen vormt één van de belangrijkste economische handicaps van de provincie. Hiermee geconfronteerd zijn er twee strategieën denkbaar. Het Limburg-model waar met verenigde krachten, en niet zonder enig succes, geijverd wordt voor de uitbouw/verzelfstandiging van de campus Diepenbeek als traditionele universiteit. Men zou hier kunnen spreken van de ‘generalistische’ methode.

Daartegenover staat de West-Vlaamse (meer specialistische) benadering, waarbij men sinds enkele jaren een historisch deficit tracht om te buigen door prioritaire investeringen in **nieuwe technische/industriële richtingen en onderzoeksfaciliteiten** op een zo hoog mogelijk niveau. Op dit terrein hebben de hogescholen VIVES en Howest de voorbije jaren met de steun van de Provincie baanbrekend werk verricht. De groeiende interesse van de universiteiten van Gent en Leuven in de West-Vlaamse ontwikkelingen en de herwonnen dynamiek aan de Kulak zijn hier het beste bewijs van.

Beide methodes zijn ongetwijfeld waardevol en in bepaalde opzichten complementair. Zo zal West-Vlaanderen de uitbouw van de **Kulak tot een volledige academische bachelorcampus** met breed spectrum (inclusief de organisatie van een aantal unieke masteropleidingen) ook in de komende periode hoog op de agenda plaatsen. Rekening houdende met de financiële en reglementaire context wordt binnen het strategische plan West Deal echter voorgesteld om resoluut de West-Vlaamse ‘specialistische’ aanpak door te voeren, evenwel in een enigszins atypische vorm.

Centraal in deze aanpak staat de formalisering van de huidige netoverschrijdende samenwerking tussen de associaties Leuven en Gent. Met de **oprichting van de Technische Universitaire Alliantie West-Vlaanderen** wordt niet geïnterfereerd op de eigenheid en autonomie van beide partners maar wordt gestalte gegeven aan een sterk bondgenootschap voor de realisatie, door het samenbrengen van middelen en kennis, van een belangrijk economisch project. De moederuniversiteiten van beide associaties zullen de ruggengraat vormen van een kennisforum (alliantie) waartoe, naast de West-Vlaamse onderwijsinstellingen Howest, VIVES, Kulak, Kulab en UGent campus Kortrijk ook andere spelers, in functie van de concrete dossiers, kunnen toetreden.

Dat onderhavig voorstel geen fata morgana is, mag blijken uit de resultaten die de voorbije jaren werden behaald in het raam van de provinciale werkgroep Hoger onderwijs, die onder auspiciën van eregouverneur Paul Breyne werd opgericht. Daar werd de facto de haalbaarheid van het TUA West-concept onderzocht.

Uit de praktijk blijkt dat er minstens op vier terreinen **bedreigingen** moeten worden onderkend:

- De noodzaak aan een grote dosis **transparantie** en evenwicht bij de ontwikkeling van het concept. Beide associaties blijven immers in een aantal dossiers in een concurrentiestrijd gewikkeld. Paradoxaal genoeg vormt het feit dat de provincie een vrij onontgonnen academisch gebied uitmaakt, hier een pluspunt. De verworven rechten zijn hier veelal onbestaand.
- De **integratie** van de industriële ingenieurs in de universiteiten is positief maar vormt meteen ook een bedreiging in de mate dat er een nieuwe kloof kan ontstaan tussen de universiteiten en de hogescholen (professionele bachelors), met het risico op een vermindering van de kwaliteit bij deze laatsten. Binnen de operatie TUA West zal de **meerwaarde voor de hogescholen**, de versterking van de band met de universitaire wereld m.a.w. een doorslaggevende factor zijn.
- Budgettaire beperkingen maar ook een aantal **verouderde regels** (o.a. op het vlak van taalgebruik en van artificiële geografische beperkingen) zullen op Vlaams niveau moeten worden aangepakt. De medewerking van de Vlaamse overheid zal m.a.w. op dit terrein cruciaal worden.
- De vraaggedreven (**bedrijfsgerichte valorisatie**) dimensie van de initiatieven binnen de operatie TUA West zal een permanent aandachtspunt blijven. Door de combinatie van toponderzoek met KMO-dienstverlenende kennistransferten op één en dezelfde locatie wordt alvast het risico op dit terrein beperkt.

Concreet zal de operatie TUA West zich rond vijf assen ontwikkelen. Deze assen worden, geheel in de filosofie van de netoverschrijdende alliantie, gezamenlijk ontwikkeld, uitgedragen en gerealiseerd door de diverse kennisinstellingen in samenwerking met de Provincie en haar partners.

4.1 Centraal in het concept staat de netoverschrijdende samenwerking tussen de instellingen verbonden aan UGent en KU Leuven met het doel te komen tot een evenwichtige ontwikkeling van hun aanwezigheid in de provincie. Focus is hier de ontwikkeling en valorisatie van hun kennis en expertise in functie van de West-Vlaamse economische prioriteiten.

Van bij de start zal evenwel gestreefd worden naar partnerschappen met buitenlandse universitaire instellingen - Lille, maar ook Zuid-Engeland en Nederland (o.a. Fontys hogeschool) - in onze buurlanden. Een **speciale opdracht** zal worden uitgeschreven in de loop van 2013 om de reeds bestaande internationale contacten op onderwijsniveau (o.a. via **co-diplomerings**) te formaliseren en de basisvoorwaarden in kaart te brengen voor de opstart van een **internationaal onderzoekscentrum met industriële focus**. In een eerste fase zal het Interreg-project Tandem in die richting worden georiënteerd.

In een tweede fase, in het raam van het project Provinciale spiegelregio's, zullen bevoorrechte banden worden gelegd met universitaire instellingen in Europa die zich onderscheiden in de domeinen waarop de operatie FvT West zal inzetten.

4.2 In het raam van de realisatie van de kennishubs, voorzien in het raam van FvT West, zal:

- de haalbaarheid van de oprichting/ondersteuning van **vijf leerstoelen**, houdende toponderzoek op de terreinen materialen, mechatronica, voeding, blue energy en cleantech, worden onderzocht met het oog op hun opstart in de periode 2014-2015;
- werk gemaakt worden van de uitbouw van **incubatoren met focus op spin-offs**, in een eerste fase in Kortrijk, Roeselare en Oostende;
- de structurele samenwerking met de **Vlaamse strategische onderzoekscentra, strategische innovatieplatformen en lichte structuren in West-Vlaanderen worden georganiseerd**;
- de inrichting van **drie (voor Vlaanderen) unieke masters**, respectievelijk rond materialen, logistiek en gaming worden nagestreefd. De organisatie op korte termijn van manama's in deze domeinen kan hier als opstap worden overwogen.

4.3 Met het doel een nieuwe kloof tussen universiteiten en hogescholen te voorkomen, wordt een valorisatieplan voor VIVES en Howest ontwikkeld, met driedelige focus:

- de opstart van nieuwe professionele bacheloropleidingen met economische/technologische finaliteit, overeenkomstig het **Argendaal-akkoord** van juni 2013¹³. Deze oefening, die tweejaarlijks zal worden georganiseerd door de Provincie, kadert tevens in een rationaliseringsoefening waarbij een maximale complementariteit tussen Howest en VIVES wordt nagestreefd.
- de uitbouw/realisatie, in nauwe samenwerking met de hogescholen, van **open onderzoeks/testfaciliteiten** met focus op KMO's uit de sectoren cleantech, mechatronica, beeld, kunststoffen, energie en voeding;
- de creatie van een provinciale **valorisatiecel** ter bevordering van de wisselwerking tussen hoger onderwijs en het bedrijfsleven, onder meer door de structurele inbedding van het **LED-netwerk**, als performante link tussen de hogescholen en het KMO-veld.

4.4 De opmaak van een provinciaal actieplan gericht op de promotie van het technisch-middelbaar onderwijs¹⁴ met focus op de operatie FvT West.

4.5 De uitvoering van een haalbaarheidsstudie voor de oprichting van een netoverschrijdende, interdisciplinaire postgraduate-campus in de sector van het **kunstonderwijs** in Kortrijk.

¹³ De tekst van het akkoord gaat in bijlage.

¹⁴ Zie voetnoot 7.

Een provinciaal fonds voor kennisgedreven ontwikkeling

Sluitstuk van de operatie TUA West is de oprichting van het ***West-Vlaamse Fonds voor kennisgedreven ontwikkeling***, onder de vorm van een vzw, met het doel voldoende bijkomende middelen te mobiliseren in de loop van de legislatuur voor de realisatie van de objectieven van deze operatie.

5 De operatie West voor Middenstand

De ondersteuning van de lokale middenstand vormt in eerste instantie een belangrijke opdracht voor de gemeentelijke overheden. Rekening houdende met de ernstige problemen waarmee de zelfstandige detailhandel vandaag kampt, is er evenwel een kentering, een **herwonnen aandacht** voor de sector (**Vlaamse Winkelnota**) te merken bij de hogere overheden. De Provincie wil deze gunstige evolutie krachtig ondersteunen en via de levering van data, expertise en de medeorganisatie van pilootprojecten als partner van de lokale besturen optreden.

In die lijn zal de POM een **korf van middenstandsbevorderende maatregelen** samenstellen, waaruit geput kan worden bij de ontwikkeling van een performant lokaal economisch beleid. Prioritair zal hierbij de focus liggen op de situatie van kleinere steden (10 tot 25.000 inwoners).

Bij de ontwikkeling van een **gemeentelijke winkelstrategie** zal de POM de volgende methode hanteren:

1. ondersteuning bij de ontwikkeling van een **gemeentelijke 'handels-SWOT'**;
2. de formulering van voorstellen rond de selectie van kern-winkelgebieden, zijnde zones waarop ondersteuningsmaatregelen preferentieel zullen worden toegepast; **concentratie** vormt immers in vele gevallen een basisvoorwaarde voor succes;
3. de keuze van aangepaste initiatieven met een sterk vernieuwend karakter (zowel individuele acties op het niveau van de handelszaken als collectieve) waarrond een herprofilering van het handelscentrum kan plaatsvinden. Dit kunnen zowel materiële (bv. gevelrenovatiepremies) als inhoudelijke (invoering van een e-shop afdeling) acties zijn. **Permanente innovatie** ligt aan de basis van een herwonnen zelfvertrouwen;
4. de stroomlijning van de contacten tussen het lokale bestuur en de handelaars (ook onderling). Hierbij zijn vormen van delegatie van initiatief een belangrijke factor. Een geslaagde **participatie** staat immers voor draagvlak, betrokkenheid en duurzaamheid.

De operatie West voor Middenstand zal, eerst op verzoek van de gemeentebesturen, worden geactiveerd op het terrein (zie ook punt 6) onder de vorm van **proeftuinen** waar met verenigde krachten uitvoering aan zal worden gegeven. Het spreekt vanzelf dat hiermee operationele modellen worden beoogd die vatbaar zijn voor ruime disseminatie.

Deze operatie wordt een prioritair agendapunt in het raam van de Ateliers Lokale economie van OC West (zie punt 1.2.1) en van de bijeenkomsten van het **Provinciale Platform Detailhandel (PPD)** waarin de schepenen lokale economie van de West-Vlaamse steden en gemeenten vertegenwoordigd zijn.

Tenslotte dient erop gewezen dat de operatie West voor Middenstand nauw zal aanleunen bij de operatie Start West en tevens zal worden ondersteund n.a.v. specifieke provinciale acties, zoals 100% West-Vlaams (actie rond de promotie van hoeve- en streekproducten).

6 De operatie Westhoek

Voortbouwende op de inspanningen van de voorbije decennia en rekening houdende met de specifieke economische situatie van de Westhoek wil de Provincie versneld werk maken van een **inhaalbeweging** aldaar. Daartoe zal de POM in het raam van en bovenop de structurele maatregelen binnen West Deal, gestalte geven, naar analogie met haar economisch beleid van de vorige legislatuur, aan een **specifiek economisch impulsplan voor de Westhoek**.

Hierbij wordt concreet uitgegaan van de zwaktes (afwezigheid van hoger onderwijs en van een hecht netwerk aan industriële KMO's) en van de troeven (toerisme, landbouw en Dunkerque) en zal voornamelijk worden gewerkt met vernieuwende concepten waarin de SWOT-gegevens in een **positieve en creatieve dynamiek** worden uitgespeeld.

Zes concrete (specifieke) acties worden binnen West Deal als impulsen voor de Westhoek naar voren geschoven:

1. De activering van bestemde bedrijventerreinen, inzonderheid de ontwikkeling van (multimodale) **logistieke platformen**, met VAL- en VAS-faciliteiten en onthaalgebouwen voor doorgroeiende starters en buitenlandse investeerders, als speerpunten van economische vernieuwing. Veurne (in internationaal perspectief) en Ieper (in binnenlands perspectief) vormen alvast preferentiële zoekzones.
2. De lancering, begin 2014, vanuit het OC Ieper van een **onthaal/acquisitie-strategie** voor ondernemers uit het Gemenebest, als vertrekpunt voor de ontwikkeling van een economisch luik binnen de campagne rond de 'herdenking van de grote oorlog'. Ter zake zal op MICE-vlak nauw worden samengewerkt met het convention bureau (filialisering) in Kortrijk.
3. De ontwikkeling van twee niches binnen de **industriële cleantech-strategie** van de POM, meer bepaald rond duurzaam bouwen in Veurne, waar een provinciaal centrum rond dat thema wordt uitgebouwd i.s.m. instellingen van hoger- en volwassenenonderwijs, en rond cleantech-toepassingen in de landbouwsector (i.s.m. met Inagro) in Poperinge. De lancering van een tweejaarlijks landbouw-cleantech salon, in grensoverschrijdend perspectief, in Poperinge wordt op haar haalbaarheid onderzocht.
4. De activering van de EGTS-werking met Dunkerque (**geïntegreerd en specifiek actieplan** voor de Westhoek binnen de **EU-programma's**) wordt vooropgesteld als hefboom voor de (economische en toeristische) ontwikkeling van de Westhoek. Een aansturing door de POM i.s.m. Westtoer en de gebiedsgerichte werking van de Provincie is hierbij aangewezen. De vestiging aldaar van de provinciale diensten ondersteund door de wvi zou een bijkomende economische troef betekenen.
5. Naast de stroomlijning van het netwerk van de startersfaciliteiten in de Westhoek (zie punt 2), zal de **operatie West voor middenstand** (zie punt 5) in de Westhoek een uitgebreide en gedifferentieerde schakering van proeftuinen met focus op kleine en middelgrote steden kunnen opstarten.
6. De ontwikkeling van **HB05-opleidingen** in het kader van TUA West mede in functie van de economische speerpunten.

Het spreekt vanzelf dat onderhavig economisch impulsplan aan belangrijke premissen onderworpen is, meer bepaald:

- de aanwezigheid van een ruim maatschappelijk-politiek draagvlak rond de voorgestelde maatregelen en de regierol van de POM;
- de mobilisering van provinciale, Vlaamse en Europese financiële middelen, inzonderheid binnen PDPO¹⁵ en Interreg V.

Begin 2014 zal de POM haar ontwerp van impulsplan voor de Westhoek aan een ***ruim maatschappelijk overleg*** onderwerpen met het oog op een eindredactie en opstart van de implementering tijdens de eerste helft van 2014.

¹⁵ In overleg met de gedeputeerde voor gebiedsgerichte werking.

Bijlage 1

Een West-Vlaamse paradox - cijferanalyse

Ter duiding van 'Een West-Vlaamse paradox' (zie p 7) vindt u in deze bijlage een analyse van relevant cijfermateriaal voor volgende items:

- startersratio;
- zelfstandige kleinhandel;
- buitenlandse investeringen en 'lead plants';
- bedrijventerreinen;
- logistieke poorten en multimodale logistieke platformen;
- gekwalificeerd personeel;
- industrialiseringsgraad;
- universitaire centra en onderzoeksbudgetten.

1 West-Vlaanderen kent een te lage *startersratio*; de spin-off creatie is quasi nihil.

1.1 Startersratio

Definitie startersratio

Aantal startende zelfstandigen en helpers in verhouding tot het aantal actieve zelfstandigen en helpers

Tabel 1.1: Startersratio, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2011

	Startende zelfstandigen en helpers in 2011	Actieve zelfstandigen en helpers op 31 december 2011	Startersratio 2011
Arr. Brugge	2.184	31.957	6,8
Arr. Diksmuide	452	6.701	6,7
Arr. Ieper	849	12.261	6,9
Arr. Kortrijk	2.242	28.915	7,8
Arr. Oostende	1.111	13.925	8,0
Arr. Roeselare	1.177	16.370	7,2
Arr. Tielt	801	12.317	6,5
Arr. Veurne	504	7.419	6,8
West-Vlaanderen	9.320	129.865	7,2
Vlaams Gewest	50.407	600.722	8,4
België	89.722	969.896	9,3

Bron: RSVZ, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In 2011 startten 9.320 West-Vlamingen een activiteit als zelfstandige of helper.
- De startersratio in West-Vlaanderen lag op 7,2 in 2011. Dat is lager dan de startersratio in Vlaanderen (8,4) en in België (9,3).
- De startersratio in West-Vlaanderen ligt in 2011 (7,2) hoger dan in 2010 (6,9) en in 2009 (6,3).
- Binnen West-Vlaanderen ligt de startersratio het hoogst in het arrondissement Oostende (8,0 in 2011) en het laagst in het arrondissement Tielt (6,5).

1.2 Oprichtingsratio

Definitie oprichtingsratio

Aantal oprichtingen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen

Tabel 1.2: Oprichtingsratio, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2012

	Opgerichte ondernemingen	Actieve ondernemingen	Oprichtingsratio (in %)
Arr. Brugge	1.819	25.582	7,1
Arr. Diksmuide	385	5.140	7,5
Arr. Ieper	635	9.506	6,7
Arr. Kortrijk	1.868	24.680	7,6
Arr. Oostende	852	11.029	7,7
Arr. Roeselare	993	13.689	7,3
Arr. Tielt	617	10.015	6,2
Arr. Veurne	395	5.679	7,0
West-Vlaanderen	7.564	105.320	7,2
Vlaams Gewest	39.986	494.236	8,1
België	71.345	815.367	8,8

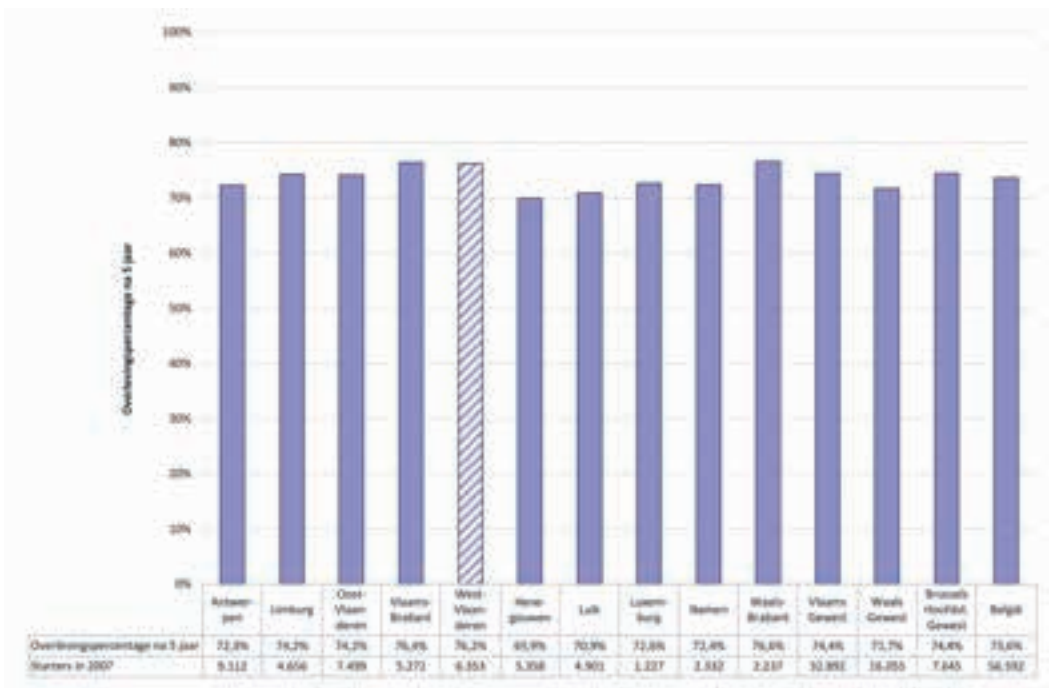
Bron: FOD Economie (ADSEI), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In West-Vlaanderen lag de oprichtingsratio (7,2%) in 2012 een eind onder het Vlaamse (8,1%) en Belgische (8,8%) gemiddelde.
- Binnen West-Vlaanderen kende het arrondissement Oostende de hoogste oprichtingsratio (7,7%) en het arrondissement Tielt de laagste oprichtingsratio (6,2).

1.3 Overlevingspercentage na vijf jaar

Figuur 1.1: Overlevingspercentage na 5 jaar van ondernemingen gestart in 2007, provincies en gewesten van België

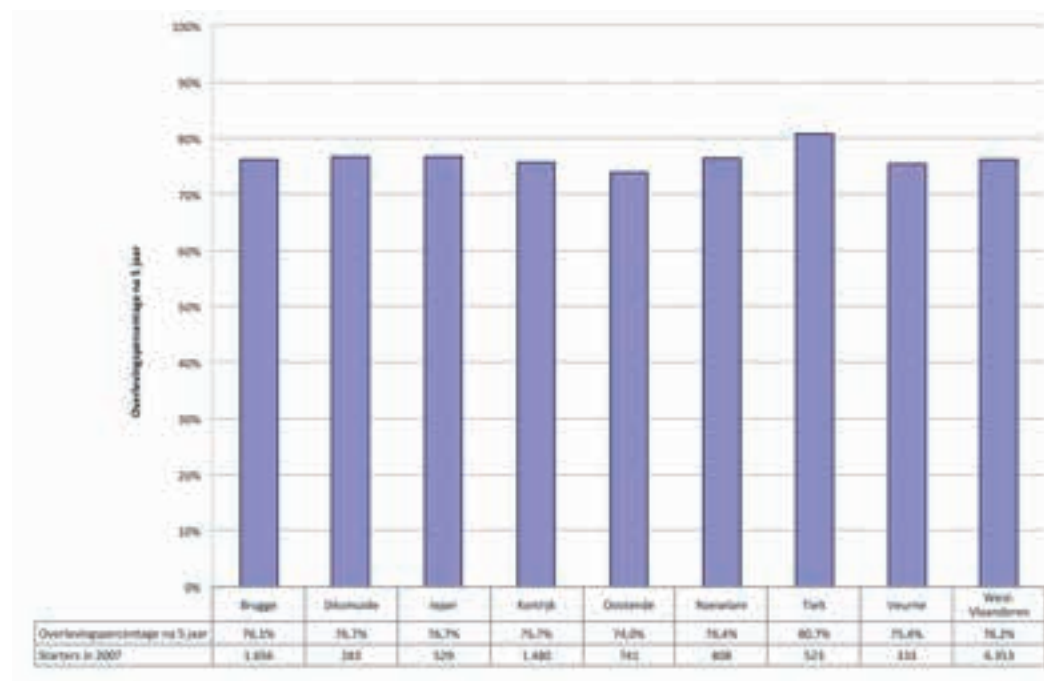

Bron: Lokovest (27/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In 2012 waren 76,2% van de ondernemingen die vijf jaar eerder werden opgestart nog steeds actief. Het overlevingspercentage na vijf jaar van in 2007 gestarte West-Vlaamse ondernemingen is op één na het hoogste in het Vlaamse Gewest; enkel de provincie Vlaams-Brabant scoort nog iets hoger met een overlevingspercentage van 76,4%.
- Beschouwen we ook de Waalse provincies, dan worden West-Vlaanderen en België enkel voorbijgestoken door Waals-Brabant met een overlevingspercentage van 76,6%.

Figuur 1.2: Overlevingspercentage na 5 jaar van ondernemingen gestart in 2007, arrondissementen van West-Vlaanderen

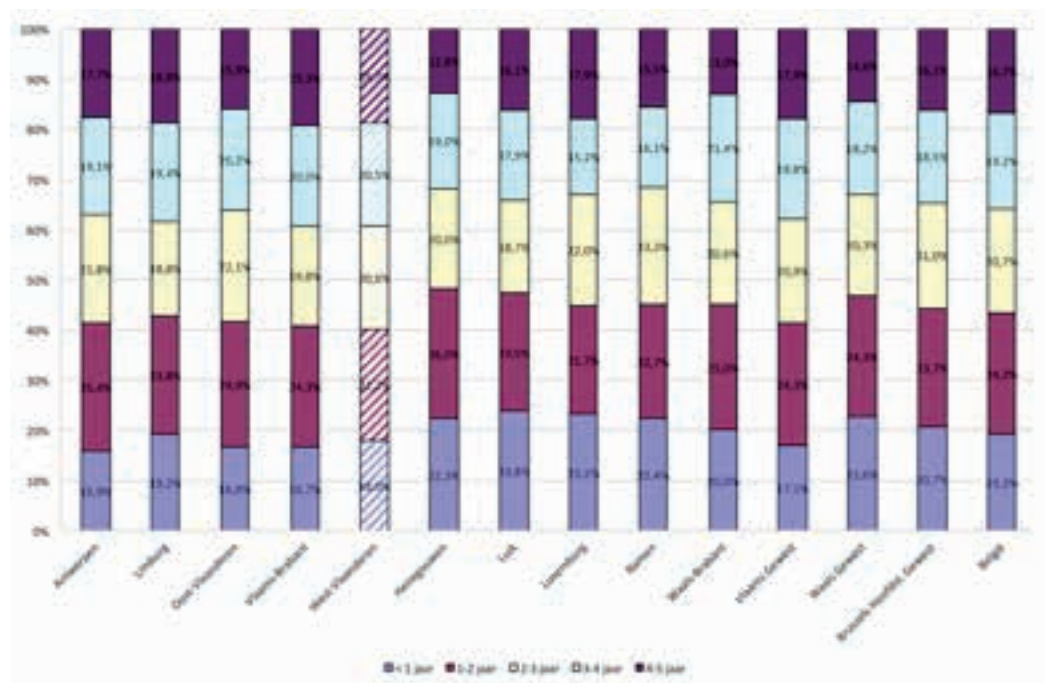

Bron: Lokovest (27/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Met een overlevingspercentage na vijf jaar van 80,7% kent het arrondissement Tielt het hoogste overlevingspercentage. De arrondissementen Diksmuide en Ieper staan op een gedeelde tweede plaats met een overlevingspercentage van 76,7%. Onderaan de rangschikking vinden we het arrondissement Oostende: 74% van de in 2007 gestarte ondernemingen was eind 2012 nog actief.

Figuur 1.3: Stopzettingen in de periode 2007-2012 van ondernemingen gestart in 2007, ingedeeld naar leeftijd, arrondissementen van West-Vlaanderen

Bron: Lokovest (27/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Van alle West-Vlaamse ondernemingen gestart in 2007 en weer stopgezet tussen 2007 en 2012, deed 22,2% van de ondernemingen dat tussen de één en twee jaar na oprichting. De West-Vlaamse starters die hun activiteiten tussen de twee tot drie jaar en de drie tot vier jaar na oprichting stopzetten, vertegenwoordigen resp. 20,6% en 20,5% van alle starters die de eerste vijf jaar niet overleven. De starters die het eerste jaar na hun oprichting niet overleven, vertegenwoordigen 18% van alle West-Vlaamse starters die binnen de vijf jaar hun activiteiten stopzetten.
- In het Vlaamse Gewest is de grootste groep stopzetters (24,3%) één tot twee jaar oud, gevolgd door de starters die twee tot drie jaar oud zijn (20,9%). De starters die binnen het jaar na oprichting opnieuw stoppen met hun activiteiten vertegenwoordigen in Vlaanderen met 17,1% de kleinste groep.

- Als we deze bevindingen naast de statistiek van de demografische beweging van ondernemingen leggen (tabel 1.3), dan blijkt dat de arrondissementen met het hoogste overlevingspercentage bij starters net die arrondissementen zijn met de laagste turbulentieratio¹ en vice versa.

Tabel 1.3: Verloop van de ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2012

	Oprichtings- ratio (in %)	Uittredings- ratio (in %)	Nettogroei- ratio (in %)	Turbulentie- ratio (in %)	Overlevingspercentage na vijf jaar van ondernemingen gestart in 2007
Arr. Brugge	7,1	6,0	1,2	13,1	76,1
Arr. Diksmuide	7,5	5,4	2,0	12,9	76,7
Arr. Ieper	6,7	4,6	2,1	11,3	76,7
Arr. Kortrijk	7,6	6,0	1,6	13,6	75,7
Arr. Oostende	7,7	7,0	0,7	14,7	74
Arr. Roeselare	7,3	5,0	2,2	12,3	76,4
Arr. Tielt	6,2	4,8	1,4	11,0	80,7
Arr. Veurne	7,0	6,7	0,2	13,7	75,4
West-Vlaanderen	7,2	5,7	1,4	12,9	76,2
Vlaams Gewest	8,1	6,0	2,1	14,1	74,4
België	8,8	6,6	2,2	15,3	73,6

Bron: FOD Economie (ADSEI), Lokovest (27/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

¹ De turbulentieratio geeft aan in welke mate het economische weefsel zich vernieuwt en wordt berekend als de som van het aantal oprichtingen en het aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

2 De zelfstandige kleinhandel verkeert de laatste jaren steeds meer in ademnood, zeker in de kleine en middelgrote steden.

Methodologie

- ‘Kleine en middelgrote’ steden werden afgebakend volgens de VRIND-classificatie, een ruimtelijke indeling van steden op basis van voorzieningenaanbod zoals beschreven in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. We beschouwen specifiek: Blankenberge, Bre-dene, Damme, Deerlijk, De Panne, Diksmuide, Harelbeke, Ingelmunster, Izegem, Jabbeke, Koksijde, Kuurne, Menen, Middelkerke, Oostkamp, Poperinge, Torhout, Veurne, Wevelgem, Wielsbeke, Zedelgem, Zwevegem.
- Leegstand is steeds de leegstand van commerciële panden. Dit zijn alle verkooppunten in detailhandel, horeca en consumentgerichte dienstverlening. Leegstand berekenen enkel in kleinhandel of horeca is niet mogelijk aan de hand van Locatus data.
- Lokale aanbieders worden door Locatus gedefinieerd als verkooppunten die geen deel uitmaken van een ketenfiliaal. Deze lokale aan-bieders komen dus niet noodzakelijk overeen met zelfstandige kleinhandelaars zoals opgenomen in RSVZ-statistieken. Een zelfstan-dige die - al dan niet in franchise - een winkel van bijvoorbeeld Spar uitbaat (of deze naam vermeldt op de gevel), wordt als ketenfiliaal aanzien door Locatus en dus niet als lokale aanbieder.

2.1 Leegstand in de West-Vlaamse kleinhandel

Tabel 2.1: Evolutie van de leegstand (%) in commerciële panden (a), arrondissementen West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Arr. Brugge	3,78	4,74	5,60	5,62	5,40	6,53
Arr. Diksmuide	3,07	4,45	3,93	5,32	5,94	6,02
Arr. Ieper	3,87	4,48	6,26	6,21	6,62	6,62
Arr. Kortrijk	6,34	6,47	6,47	7,39	7,35	7,83
Arr. Oostende	6,16	6,36	6,71	7,71	8,20	9,07
Arr. Roeselare	6,45	6,28	6,20	6,03	6,50	6,72
Arr. Tielt	5,44	5,04	5,15	4,45	4,42	4,72
Arr. Veurne	5,34	6,60	7,85	9,22	9,50	10,18
West-Vlaanderen	5,21	5,66	6,16	6,61	6,75	7,37
Vlaams Gewest	5,39	5,56	6,24	6,55	6,77	7,72

(a) Kleinhandel, horeca en consumentgerichte dienstverlening

Bron: Locatus (20/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 2.2: Evolutie van de leegstand (%) in commerciële panden (a) bij lokale aanbieders (b), arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Arr. Brugge	4,37	5,58	6,59	6,70	6,51	7,89
Arr. Diksmuide	3,65	5,33	4,73	6,30	7,07	7,22
Arr. Ieper	4,63	5,37	7,50	7,46	7,96	7,99
Arr. Kortrijk	7,38	7,62	7,60	8,80	8,82	9,41
Arr. Oostende	7,02	7,35	7,76	9,00	9,61	10,60
Arr. Roeselare	7,61	7,47	7,47	7,34	7,95	8,20
Arr. Tielt	6,35	5,92	6,09	5,27	5,29	5,61
Arr. Veurne	5,94	7,48	8,95	10,72	11,03	11,82
West-Vlaanderen	6,04	6,65	7,26	7,86	8,08	8,82
Vlaams Gewest	6,33	6,61	7,46	7,90	8,22	9,38

(a) Kleinhandel, horeca en consumentgerichte dienstverlening

(b) Geen ketenfilialen

Bron: Locatus (20/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Commerciële panden in West-Vlaanderen (7,37%) kennen gemiddeld minder leegstand dan in Vlaanderen (7,72%). De leegstand in beide regio's is evenwel gestegen sinds 2008 (West-Vlaanderen 5,21%, Vlaams Gewest 5,39%).
- Binnen West-Vlaanderen kennen de arrondissementen Veurne (10,18%) en Oostende (9,07%) de hoogste commerciële leegstand. Reden hiervan is de hoge commerciële leegstand in de kustgemeenten. In Tielt is er opvallend minder commerciële leegstand (4,72%). Tussen 2008 en 2013 was er in alle arrondissementen van West-Vlaanderen een toename van de leegstand, behalve in Tielt waar de commerciële leegstand eerder stagneerde.
- De commerciële leegstand is bij lokale aanbieders groter dan bij ketenfilialen, deels doordat horeca in de eerste categorie is opgenomen. De leegstand bij lokale aanbieders in West-Vlaanderen bedraagt 8,82%. Ook dit aandeel is lager dan dat van Vlaanderen (9,38%). De leegstand bij lokale aanbieders steeg in de periode 2008-2013 in alle West-Vlaamse arrondissementen, opnieuw m.u.v. arrondissement Tielt.

Tabel 2.3: Evolutie van de leegstand (%) in commerciële panden (a) bij lokale aanbieders (b), West-Vlaamse centrumsteden (c), structuurondersteunende steden (d), kleine en middelgrote steden (e), buitengebied (f), en Vlaams Gewest, 2008-2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Centrumsteden	8,32	8,16	8,19	8,25	8,35	9,76
Structuurondersteunende steden	4,27	5,43	6,56	6,92	7,05	7,85
Kleinstedelijk gebied	5,23	6,41	7,44	8,37	8,60	9,25
Buitengebied	4,63	5,14	5,57	6,26	6,60	6,67
West-Vlaanderen	6,04	6,65	7,26	7,86	8,08	8,82
Vlaams Gewest	6,33	6,61	7,46	7,90	8,22	9,38

(a) Kleinhandel, horeca en consumentgerichte dienstverlening

(b) Geen ketenfilialen

(c) Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare

(d) Ieper, Knokke-Heist, Tielt, Waregem

(e) Blankenberge, Bredene, Damme, Deerlijk, De Panne, Diksmuide, Harelbeke, Ingelmunster, Izegem, Jabbeke, Koksijde, Kuurne, Menen, Middelkerke, Oostkamp, Poperinge, Torhout, Veurne, Wevelgem, Wielsbeke, Zedelgem, Zwevegem

(f) Anzegem, Avelgem, Alveringem, Ardozie, Beernem, De Haan, Dentergem, Gistel, Heuvelland, Hooglede, Houthulst, Ichtegem, Koekelare, Kortemark, Langemark-Poelkapelle, Ledegem, Lendelede, Lichtervelde, Lo-Reninge, Meulebeke, Mesen, Moorslede, Nieuwpoort, Oostrozebeke, Oudenburg, Pittem, Ruiselede, Spiere-Helkijn, Staden, Vleteren, Wervik, Wingene, Zonnebeke, Zuienkerke

Bron: Locatus (20/08/2013), verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- De leegstand in de West-Vlaamse centrumsteden (9,76%) is hoger dan die in kleinstedelijk gebied (9,25%), structuurondersteunende steden (7,85%) en buitengebied (6,67%). Bovendien is de leegstand in de West-Vlaamse centrumsteden ook hoger dan het gemiddelde in Vlaanderen (9,38%).
- De commerciële leegstand is in de periode 2008-2013 sneller gestegen in het West-Vlaamse kleinstedelijk gebied (+4,02%-punt) dan in de centrumsteden (+1,44%-punt), het buitengebied (+2,04%-punt) en de structuurondersteunende steden (+3,58%-punt). De toename van leegstand in het West-Vlaamse kleinstedelijk gebied en de structuurondersteunende steden is beduidend groter dan de toename in Vlaanderen (+3,05%-punt).

2.2 Tewerkstelling in kleinhandel

Tabel 2.4: Aantallen en evolutie van de zelfstandige tewerkstelling (a) in de kleinhandel, West-Vlaamse arrondissementen en Vlaams Gewest, 2007-2011

	Tewerk- stelling 2007	Tewerk- stelling 2008	Tewerk- stelling 2009	Tewerk- stelling 2010	Tewerk- stelling 2011	Evolutie 31/12/07- 31/12/08	Evolutie 31/12/08- 31/12/09	Evolutie 31/12/09- 31/12/10	Evolutie 31/12/10- 31/12/11	Evolutie 31/12/07- 31/12/11
Arr. Brugge	5.654	5.720	5.950	5.901	5.815	1,17%	4,02%	-0,82%	-1,46%	2,85%
Arr. Diksmuide	925	922	958	966	958	-0,32%	3,90%	0,84%	-0,83%	3,57%
Arr. Ieper	1.709	1.715	1.742	1.753	1.730	0,35%	1,57%	0,63%	-1,31%	1,23%
Arr. Kortrijk	5.168	5.103	5.217	5.081	4.991	-1,26%	2,23%	-2,61%	-1,77%	-3,42%
Arr. Oostende	2.714	2.705	2.822	2.810	2.742	-0,33%	4,33%	-0,43%	-2,42%	1,03%
Arr. Roeselare	2.619	2.622	2.723	2.724	2.673	0,11%	3,85%	0,04%	-1,87%	2,06%
Arr. Tielt	1.786	1.797	1.833	1.820	1.798	0,62%	2,00%	-0,71%	-1,21%	0,67%
Arr. Veurne	1.425	1.402	1.511	1.477	1.455	-1,61%	7,77%	-2,25%	-1,49%	2,11%
West-Vlaanderen	22.000	21.986	22.756	22.532	22.162	-0,06%	3,50%	-0,98%	-1,64%	0,74%
Vlaams Gewest	102.333	102.710	102.827	101.618	99.947	0,37%	0,11%	-1,18%	-1,64%	-2,33%

(a) Zelfstandigen en helpers, in hoofd- en bijberoep

Bron: RSVZ, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Eind december 2011 waren in West-Vlaanderen 22.162 zelfstandigen en helpers tewerkgesteld in de kleinhandel. Dit komt overeen met 22,2% van de tewerkstelling in de kleinhandel in Vlaanderen. Binnen West-Vlaanderen zijn de meeste zelfstandige kleinhandelaars gevestigd in de arrondissementen Brugge (5.815) en Kortrijk (4.991).
- Tussen 31/12/2010 en 31/12/2011 daalde de zelfstandige tewerkstelling in de kleinhandel in West-Vlaanderen met 1,64%. Vlaanderen kende een gelijke daling. Binnen West-Vlaanderen valt de grootste daling van de tewerkstelling te noteren voor het arrondissement Oostende (-2,42%).
- Tussen 31/12/2007 en 31/12/2011 steeg de zelfstandige tewerkstelling in de kleinhandel in West-Vlaanderen met 0,74%. Vlaanderen kende een daling van 2,33% in dezelfde periode. Binnen West-Vlaanderen had het arrondissement Diksmuide de grootste stijging (3,57%) van tewerkstelling in de zelfstandige kleinhandel en het arrondissement Kortrijk de grootste daling (-3,42%).

2.3 Startersratio in kleinhandel

Tabel 2.5: Evolutie van de startersratio in de kleinhandel, arrondissementen in West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Arr. Brugge	6,2	6,8	5,4	5,8	5,1
Arr. Diksmuide	6,9	6,0	4,7	4,7	5,7
Arr. Ieper	7,7	6,6	3,8	5,9	4,8
Arr. Kortrijk	6,5	5,9	5,1	5,1	5,4
Arr. Oostende	6,8	7,6	5,9	6,3	5,8
Arr. Roeselare	6,6	5,5	5,4	7,3	5,5
Arr. Tielt	5,4	5,7	4,4	4,6	5,0
Arr. Veurne	5,7	5,1	5,3	5,0	4,2
West-Vlaanderen	6,4	6,3	5,2	5,7	5,2
Vlaams Gewest	7,3	7,2	5,6	5,9	5,5

Bron: RSVZ, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In 2011 bedroeg de startersratio in de kleinhandel in West-Vlaanderen 5,2. Dit ligt lager dan de ratio in Vlaanderen (5,5). Dit ligt bovendien ook lager dan de algemene startersratio in West-Vlaanderen (7,2) en Vlaanderen (8,4). In 2011 startten dus relatief minder zelfstandigen in de kleinhandel een eigen zaak dan in Vlaanderen of andere sectoren.
- Binnen West-Vlaanderen vinden we de hoogste startersratio's in de kleinhandel in de arrondissementen Oostende (5,8) en Diksmuide (5,7). De laagste ratio's noteren we in de arrondissementen Veurne (4,2) en Ieper (4,8).
- De startersratio in de kleinhandel daalde tussen 2007 en 2011 in alle arrondissementen, in West-Vlaanderen en in het Vlaamse Gewest. De daling in West-Vlaanderen (-1,2) is echter kleiner dan die in Vlaanderen (-1,8). In het crisisjaar 2009 was er een tijdelijke terugval van het aantal starters.

3 Het West-Vlaamse aandeel in de buitenlandse investeringen in Vlaanderen stagneert op een te laag peil (althans wanneer we abstractie maken van de overnames van West-Vlaamse KMO's door buitenlandse groepen). Eenzelfde vaststelling geldt overigens voor de aanwezigheid van lead plants van grote bedrijven.

Buitenlandse investeringen

- Gegevens over buitenlandse investeringen zijn enkel gekend op Vlaams of federaal niveau, niet op West-Vlaams niveau. Gegevens uit BelFirst geven bovendien enkel inzicht in de aandeelhouderstructuur van West-Vlaamse bedrijven, niet in de financieringsstromen. Deze analyse kan dus niet worden uitgevoerd zonder een grondige studie.
- Alternatieve data: Barometer van de Belgische attractiviteit (2013) - Ernst & Young: aangekondigde directe buitenlandse investeringen. Dit geeft echter geen inzicht in de grootte van de investeringen.

Tabel 3.1: Evolutie van het aantal aangekondigde directe buitenlandse investeringen, Vlaamse provincies, Vlaams Gewest en België, 2003-2012

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antwerpen	23	39	40	50	35	26	27	55	25	36
Limburg	4	8	28	12	9	10	10	13	5	7
Oost-Vlaanderen	4	20	13	20	15	15	11	17	11	16
Vlaams-Brabant	6	20	19	19	22	17	14	15	21	14
West-Vlaanderen	4	11	10	4	8	6	2	8	12	7
Vlaams Gewest	41	98	110	105	89	74	64	108	74	80
België	77	136	179	185	175	142	146	159	153	169

Bron: Ernst & Young European Investment Monitor, 2013, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- West-Vlaanderen ontvangt binnen Vlaanderen beduidend minder buitenlandse investeringen dan andere provincies (8,8% in 2012), met uitzondering van Limburg dat eenzelfde aantal investeringen ontvangt.
- Het aantal buitenlandse investeringen in elke Vlaamse provincie schommelt zeer sterk van jaar tot jaar; er is geen duidelijke trend waarneembaar de laatste 10 jaar.

Lead Plants

Definitie

Een 'lead plant' is een fabriek die haar sterkte haalt uit de aanwezigheid van kennis en vaardigheden, die deze kennis benut voor het ontwikkelen van producten en/of processen, en die haar innovaties transfereert naar de andere fabrieken van de groep. Op die manier wordt de lead plant een belangrijke schakel in het kennisnetwerk in het bedrijf (naar A. Vereecke, Vlerick Management School, oktober 2012, i.o.v. Vlaamse Overheid).

Gegevens

Gegevens over lead plants zijn niet gekend, noch voor West-Vlaanderen, noch voor Vlaanderen.

4 De provincie kent een schrijnend tekort aan onmiddellijk realiseerbare zones voor kleine ondernemingen. In de regio's Kortrijk en Brugge is de onmiddellijk inzetbare voorraad quasi nul. De termijnen voor de ontsluiting van nieuwe *bedrijventerreinen* kunnen gemakkelijk de vijf jaar overschrijden.

Definities

- Beschikbaar aanbod: het geheel van bedrijfsgronden die bestemd zijn voor bedrijfseconomische activiteiten en die ruimtelijk of economisch een aanbod vormen, uitgezonderd de zeehavens en zones bestemd voor kleinhandelsactiviteiten maar inclusief de reservegronden van bedrijven die niet als uitbreidingsreserve kunnen verantwoord worden en inclusief een aantal percelen met leegstaande bedrijfsgebouwen op waarvoor een reconversieproject bestaat (vooral grotere sites).
- Bouwrijp/niet-bouwrijp: onmiddellijk inzetbaar/niet onmiddellijk inzetbaar.
- Regionale bedrijventerreinen: terreinen voor verkeersgenererende en milieubelastende bedrijven die meer dan 5.000 m² groot zijn.
- Lokale bedrijventerreinen: terreinen voor weinig verkeersgenererende bedrijven die niet milieubelastend zijn en maximum 5.000 m² groot zijn.
- Lokaal-regionale bedrijventerreinen: terreinen met percelen voor lokale en regionale bedrijven.
- Behoefte: vraag naar nieuwe bedrijventerreinen berekend op basis van een behoefteraming van Cabus & Vanhaverbeke (2007) in West-Vlaanderen en haar RESOC-gebieden herleid voor de periode 2012-2022 met opsplitsing naar arrondissementen volgens de verhoudingen van tewerkstelling en oppervlakte van bedrijventerreinen op 01/01/2012.
- Totaal netto pijplijn: netto aanbod van bedrijventerreinen die in de fase van afbakening zaten op 01/01/2012.
- Taakstelling: aantal ha bedrijventerreinen die extra dient bestemd te worden op basis van de behoefteraming, het beschikbaar aanbod en het aantal ha bedrijventerreinen netto in de pijplijn op 01/01/2012.
- Openstaande opties: aantal ha bedrijventerreinen die voorzien is in structuurplannen maar nog niet in een uitvoeringsplan werd gegoten op 01/01/2012.

Gegevens

- Ruimtemonitor West-Vlaanderen, POM West-Vlaanderen.
- Cabus P., Vanhaverbeke W. (2007), ruimtelijk-economisch onderbouwde behoefteraming 2007-2022 voor de 5 RESOC's en voor de provincie West-Vlaanderen met dezelfde methodes.

Tabel 4.1: Beschikbaar aanbod bedrijventerreinen (in ha) naar type en bebouwbaarheid, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2013

	Lokaal bouwrijp	Lokaal niet-bouwrijp	Regionaal bouwrijp	Regionaal niet-bouwrijp	Lokaal-regionaal bouwrijp	Lokaal-regionaal niet-bouwrijp	Totaal
Brugge	1,27	24,15	0,56	18,17	0,00	0,00	44,16
Diksmuide	2,58	17,11	5,50	3,27	0,00	0,00	28,46
Ieper	3,25	19,06	6,57	16,11	0,00	23,24	68,23
Kortrijk	5,26	24,67	75,53	188,87	0,00	0,00	294,33
Oostende	5,94	16,53	44,07	31,51	0,00	0,00	98,04
Roeselare	14,26	31,33	4,60	150,03	0,00	0,00	200,22
Tielt	11,74	49,91	17,93	10,30	0,00	0,00	89,88
Veurne	6,32	1,32	1,29	19,73	0,00	29,23	57,89
West-Vlaanderen	50,63	184,09	156,04	437,99	0,00	52,47	881,23

Bron: Ruimtemonitor POM West-Vlaanderen, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 4.2: Aandeel beschikbaar aanbod bedrijventerreinen (in %) naar type en bebouwbaarheid, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2013

	Totaal (in ha)	Lokaal bouwrijp	Lokaal niet-bouwrijp	Regionaal bouwrijp	Regionaal niet-bouwrijp	Lokaal-regionaal bouwrijp	Lokaal-regionaal niet-bouwrijp	Totaal (in %)
Brugge	44,16	0,14%	2,74%	0,06%	2,06%	0,00%	0,00%	5,01%
Diksmuide	28,46	0,29%	1,94%	0,62%	0,37%	0,00%	0,00%	3,23%
Ieper	68,23	0,37%	2,16%	0,75%	1,83%	0,00%	2,64%	7,74%
Kortrijk	294,33	0,60%	2,80%	8,57%	21,43%	0,00%	0,00%	33,40%
Oostende	98,04	0,67%	1,88%	5,00%	3,58%	0,00%	0,00%	11,13%
Roeselare	200,22	1,62%	3,56%	0,52%	17,02%	0,00%	0,00%	22,72%
Tielt	89,88	1,33%	5,66%	2,03%	1,17%	0,00%	0,00%	10,20%
Veurne	57,89	0,72%	0,15%	0,15%	2,24%	0,00%	3,32%	6,57%
West-Vlaanderen	881,23	5,75%	20,89%	17,71%	49,70%	0,00%	5,95%	100,00%

Bron: Ruimtemonitor POM West-Vlaanderen, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 4.3: Taakstelling van bedrijventerreinen (in ha), arrondissementen van West-Vlaanderen, 2012-2022

	Behoefte 2012-2022	Beschikbaar aanbod 01/01/2012	Totaal netto pijplijn 01/01/2012	Taakstelling 2012-2022	Openstaande opties 01/01/2012
Brugge	111,41	38,87	117,9	-45,36	48,42
Diksmuide	29,63	21,89	42,72	-34,98	19,5
Ieper	76,85	70,87	0	5,98	12,66
Kortrijk	273,47	284,56	90,8	-101,89	48,99
Oostende	60,34	121,3	0	-60,96	24,8
Roeselare	145,70	218,38	0	-72,68	7
Tielt	112,76	73,28	62	-22,52	43,37
Veurne	23,84	31,89	0	-8,05	6,48
West-Vlaanderen	834,00	861,04	313,42	-340,46	211,22

Bron: Ruimtemonitor POM West-Vlaanderen, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

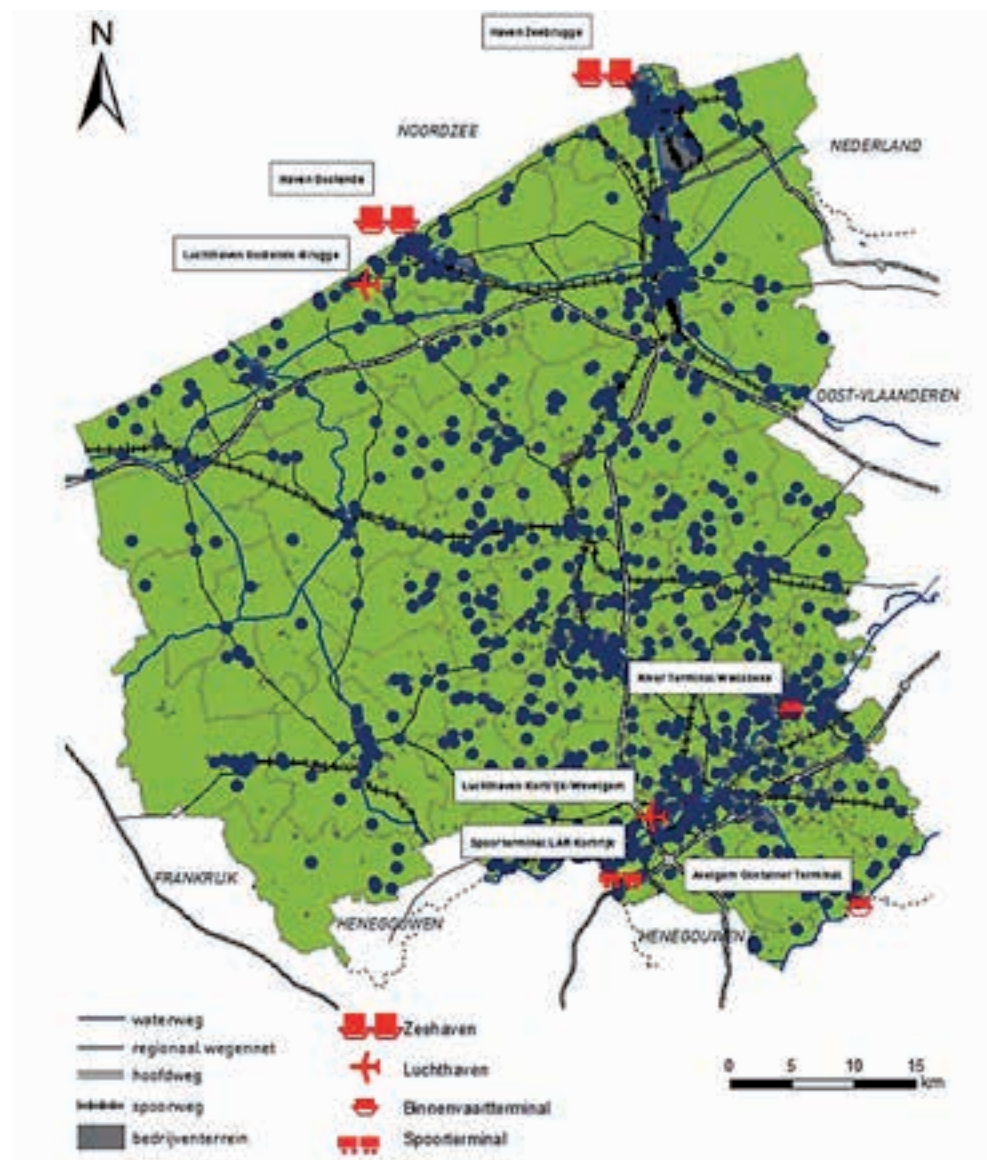
- Op 01/01/2013 telde West-Vlaanderen 881,23 ha aan beschikbare bedrijventerreinen in aanbod, waarvan 206,67 ha bouwrijp is of onmiddellijk inzetbaar.
- Het lokaal bouwrijp aanbod dat geschikt is voor kleine ondernemingen en onmiddellijk kan worden ingezet, bedraagt voor de Provincie West-Vlaanderen 50,63 ha met de grootste reserves in absolute cijfers in de arrondissementen Roeselare (14,26 ha) en Tielt (11,74 ha) en de laagste in de arrondissementen Brugge (1,27 ha) en Diksmuide (2,58 ha). In de studie van Cabus & Vanhaverbeke werd geen opsplitsing gemaakt naar lokale en regionale bedrijventerreinen waardoor de behoefte aan lokale bedrijventerreinen voor kleine ondernemingen niet kan vastgesteld worden en waardoor het moeilijk te interpreteren valt of het huidige aanbod volstaat. Voor het arrondissement Brugge mogen we echter gezien het aantal kleine ondernemingen er van uitgaan dat het huidig aanbod onvoldoende is. Een soortgelijke analyse kan gemaakt worden voor het arrondissement Kortrijk.
- Proportioneel is het beschikbare aanbod aan regionale bouwrijpe bedrijventerreinen in West-Vlaanderen ongeveer 3,5 maal zo groot als het aanbod aan lokale bouwrijpe bedrijventerreinen.

- 5 De West-Vlaamse *logistieke* poorten, havens en luchthavens, kunnen hun potentialiteit moeilijk waarmaken; zelfs Zeebrugge kent onvoldoende groei. De provincie kent een tekort aan volwaardige functionerende *multimodale logistieke platformen*; VAL- en VAS-ontwikkelingen verkeren nog veelal in opstartfase en internationale (Europese) distributiecentra zijn er quasi onbestaande.

Gegevens

- Studie Transport & Logistiek in West-Vlaanderen, POM West-Vlaanderen, 2013
- Vlaamse Havencommissie
- NBB
- Vlaamse Luchthavencommissie
- Cushman & Wakefield, Comparison of Prime Locations For European Distribution And Logistics 2009
- Europese distributiecentra in Vlaanderen: typologie en toekomstperspectieven

Kaart 5.1: Geografische spreiding van de vestigingen in Transport & Logistiek, 31 december 2010

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en RSZPP0, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.1: Totale maritieme trafiek in de Vlaamse havens (in 1.000 ton), 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antwerpen	182.897	189.389	157.806	178.168	187.151	184.134
Gent	25.103	27.027	20.787	27.258	27.192	26.302
Zeebrugge	42.077	42.024	44.867	49.600	46.958	43.544
Oostende	7.984	8.477	5.370	4.935	3.844	3.197
Vlaanderen	258.061	266.917	228.830	259.961	265.145	257.177
West-Vlaanderen	50.061	50.501	50.237	54.535	50.802	46.741
Aandeel West-Vlaanderen	19,4%	18,9%	22,0%	21,0%	19,2%	18,2%

Bron: Vlaamse Havencommissie, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.2: Totale maritieme trafiek, Vlaamse en Europese omliggende havens (in 1.000 ton), 2007-2012

Land	Haven	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddelde jaarlijkse groei 2007-2012	Groei 2011-2012
België	Antwerpen	182.897	189.389	157.806	178.168	187.151	184.134	+0,1%	-1,6%
	Gent	25.103	27.027	20.787	27.258	27.192	26.302	+0,9%	-3,3%
	Zeebrugge	42.077	42.024	44.867	49.600	46.958	43.544	+0,7%	-7,3%
	Oostende	7.984	8.477	5.370	4.935	3.844	3.197	-16,7%	-16,8%
Nederland	Rotterdam	409.086	421.070	386.957	429.926	434.551	441.527	+1,5%	+1,6%
	Vlissingen (*)	18.901	--	--	--	--	--	--	--
	Zeeland Seaports	33.047	33.278	28.799	32.967	35.520	33.993	+0,6%	-4,3%
Frankrijk	Boulogne-sur-Mer	712	524	775	1.755	150	246	-19,1%	+64,0%
	Calais	41.507	40.388	40.785	37.797	38.460	34.147	-3,8%	-11,2%
	Dunkerque	57.092	57.689	45.003	42.723	47.523	47.629	-3,6%	+0,2%
	Le Havre	78.827	80.527	73.768	70.217	67.561	63.516	-4,2%	-6,0%
Groot-Brittannië	Hull (**)	n.b.	n.b.	n.b.	9.237	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.

(*) Vanaf 2008 zijn er geen individuele cijfers van de haven van Vlissingen meer beschikbaar; de cijfers van de haven van Vlissingen worden dan samen met de cijfers van de haven van Terneuzen opgenomen onder de gemeenschappelijke noemer 'Zeeland Seaports'.

(**) Bijna alle havens in Groot-Brittannië zijn private havens die niet gelinkt zijn aan een overheid. Cijfermateriaal over deze havens is ofwel niet te verkrijgen, ofwel vaak gedateerd.

Bron: Vlaamse Havencommissie, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.3: Evolutie van de toegevoegde waarde, werkgelegenheid en investeringen, havens van Zeebrugge en Oostende, 2005-2010

	Haven van Zeebrugge				Haven van Oostende			
	2005	2010	Aandeel in 2009	Gem. jrl. groei	2005	2010	Aandeel in 2009	Gem. jrl. groei
Directe effecten	825,0	951,2	100,0%	2,9%	387,9	494,5	100,0%	5,0%
Handel	42,3	89,2	9,4%	16,1%	17,3	15,9	3,2%	-1,7%
Industrie	267,4	282,7	29,7%	1,1%	210,0	272,4	55,1%	5,3%
Andere logistieke diensten	20,1	25,1	2,6%	4,6%	4,7	28,9	5,8%	53,8%
Vervoer over land	72,6	72,0	7,6%	-0,2%	20,8	23,0	4,7%	2,1%
Niet-maritieme cluster	402,5	469,1	49,3%	3,1%	252,8	340,1	68,8%	6,1%
Maritieme cluster	422,6	482,1	50,7%	2,7%	135,1	154,4	31,2%	2,7%
Indirecte effecten	628,7	726,8	-	2,9%	338,6	439,7	-	5,4%
Niet-maritieme cluster	291,6	360,6	-	4,3%	220,0	311,6	-	7,2%
Maritieme cluster	337,1	366,2	-	1,7%	118,5	128,1	-	1,6%
Totale toegevoegde waarde (in mln euro)	1.453,7	1.678,0	-	2,9%	726,5	934,2	-	5,2%
Directe effecten	10.224	10.145	100,0%	-0,2%	4.357	4.931	100,0%	2,5%
Handel	654	607	6,0%	-1,5%	204	194	3,9%	-1,0%
Industrie	2.661	2.010	19,8%	-5,5%	1.724	2.210	44,8%	5,1%
Andere logistieke diensten	312	233	2,3%	-5,7%	75	143	2,9%	13,7%
Vervoer over land	1.222	1.134	11,2%	-1,5%	287	342	6,9%	3,6%
Niet-maritieme cluster	4.848	3.984	39,3%	-3,9%	2.290	2.889	58,6%	4,8%
Maritieme cluster	5.376	6.161	60,7%	2,8%	2.067	2.042	41,4%	-0,2%
Indirecte effecten	8.848	10.424	-	3,3%	4.297	4.459	-	0,7%
Niet-maritieme cluster	4.347	4.251	-	-0,4%	2.441	3.219	-	5,7%
Maritieme cluster	4.500	6.173	-	6,5%	1.856	1.241	-	-7,7%
Totale werkgelegenheid (in VTE)	19.072,0	20.569,0	-	1,5%	8.654,0	9.390,0	-	1,6%
Handel	6,2	10,6	3,1%	11,2%	6,3	2,3	2,3%	-18,5%
Industrie	83,9	72,1	21,2%	-3,0%	38,1	39,9	40,2%	0,9%
Andere logistieke diensten	4,7	12,4	3,6%	21,4%	2,8	5,9	5,9%	15,9%
Vervoer over land	23,3	25,5	7,5%	1,8%	5,4	2,1	2,1%	-16,9%
Niet-maritieme cluster	118,1	120,6	35,4%	0,4%	52,6	50,2	50,6%	-0,9%
Maritieme cluster	290,6	219,8	64,6%	-5,4%	45,1	49,2	49,5%	1,7%
Totale investeringen (in mln euro)	408,7	340,4	100,0%	-3,6%	97,7	99,3	100,0%	0,3%

Bron: NBB, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.4: Evolutie van de trafiek op de Belgische luchthavens (in 1.000 ton), 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Zaventem	661	449	476	475
Deurne	5	4	4	4
Oostende - Brugge	83	74	64	57
Kortrijk - Wevelgem				
Charlerloi				
Bierset	519	482	639	674
Vlaanderen	1.267	1.009	1.184	1.211
West-Vlaanderen	83	74	64	57
Aandeel West-Vlaanderen	6,54%	7,35%	5,41%	4,74%

Bron: Vlaamse Luchthavencommissie, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.5: Evolutie van het aantal passagiers op de Belgische luchthavens (in 1.000), 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Zaventem	18.516	16.999	17.181	18.786
Deurne	177	169	163	166
Oostende - Brugge	200	193	214	233
Kortrijk - Wevelgem	66	65	66	70
Charlerloi	2.950	3.937	5.195	5.901
Bierset	400	357	299	309
Vlaanderen	22.310	21.720	23.118	25.465
West-Vlaanderen	266	258	280	302
Aandeel West-Vlaanderen	1,19%	1,19%	1,21%	1,19%

Bron: Vlaamse Luchthavencommissie, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 5.6: Geografische spreiding EDC's in Vlaanderen, 2010

	Verlader	LSP	EDC
Antwerpen	54	301	355
Limburg	33	67	100
Oost-Vlaanderen	33	234	267
Vlaams-Brabant	16	10	26
West-Vlaanderen	37	7	44
Vlaanderen	173	619	792
Aandeel West-Vlaanderen	21,39%	1,13%	5,56%

Bron: Europese distributiecentra in Vlaanderen: typologie en toekomstperspectieven, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Tussen 2007 en 2012 maakte de totale goederenoverslag (lossingen + ladingen) van de West-Vlaamse havens gemiddeld 20% uit van de totale maritieme trafiek in Vlaanderen.
- De totale maritieme trafiek in de Vlaamse havens lag in 2012 0,3% lager dan in 2007. In West-Vlaanderen was er een afname met 6,6%.
- De totale maritieme trafiek in Oostende is in de periode 2007-2012 stelselmatig gedaald. In Zeebrugge steeg de totale maritieme trafiek tussen 2007 en 2010. Pas in 2011 kende de maritieme trafiek er een eerste terugval die zich in 2012 voortzette.
- In vergelijking met de omliggende havens in Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië (zie tabel 5.2), hield de totale goederenoverslag in elke Vlaamse haven behoorlijk goed stand in de periode 2007-2012. Enkel in de haven van Oostende was de gemiddelde jaarlijkse groei van de maritieme trafiek (sterk) negatief (-16,7%).
De haven van Rotterdam doet het in de periode 2007-2012 nog een stuk beter dan Antwerpen, Zeebrugge en Gent: de totale maritieme trafiek nam er jaarlijks gemiddeld met 1,5% toe (ten opzichte van een gemiddelde jaarlijkse groei van +0,1% in Antwerpen, +0,7% in Zeebrugge en +0,9% in Gent). Ook in 2012 steeg de maritieme trafiek in de haven van Rotterdam nog altijd met 1,6% terwijl in dat jaar, naast Oostende (-16,8%), ook Zeebrugge (-7,3%), Gent (-3,3%) en Antwerpen (-1,6%) in de rode cijfers doken.
- De totale toegevoegde waarde gegenereerd door de havens van Zeebrugge en Oostende is in de periode 2005-2010 toegenomen met een gemiddelde jaarlijkse groei van respectievelijk 2,9% en 5,2%.
- De investeringen in de haven van Zeebrugge zijn in de periode 2005-2010 jaarlijks met gemiddeld 3,6% gedaald, terwijl de investeringen in de haven van Oostende voor diezelfde periode licht zijn toegenomen met gemiddeld 0,3% per jaar.

- Het aandeel van de West-Vlaamse luchthavens in de trafiek van Belgische luchthavens is in de periode 2008-2011 gradueel afgenomen tot 4,74%. De luchthaven van Oostende-Brugge neemt daarbij alle luchttrafiek in West-Vlaanderen voor zijn rekening.
- De West-Vlaamse luchthavens vervoeren gemiddeld genomen in de periode 2008-2011 1,19% van alle passagiers op de Belgische luchthavens.
- In 2010 waren 5,56% van alle EDC's in Vlaanderen gevestigd in West-Vlaanderen.

De ontwikkelingen van VAL- en VAS-activiteiten en Europese distributiecentra zijn moeilijk te achterhalen. Dienst logistiek van de POM West-Vlaanderen bestelde hierover een studie waarvan de opstart voorzien is najaar 2013.

Meer informatie: dienst logistiek (POM West-Vlaanderen).

- 6 Gevraagd naar hun belangrijkste behoefte, antwoordt 50% van de West-Vlaamse bedrijfsleiders: “de nood aan gekwalificeerd personeel”. De combinatie van een structurele braindrain met een duidelijke vergrijzing en een technisch personeel dat moeilijk aansluiting vindt met het industriële weefsel, vormt één van de grootste bedreigingen op korte termijn.

Nood aan gekwalificeerd personeel

Drie indicatoren:

- aantal ontvangen vacatures naar studieniveau;
- arbeidsmarktkrapte: aantal niet-werkende werkzoekenden (nwwz) per openstaande vacature;
- aandeel (kritieke) knelpuntvacatures in het totaal aantal ontvangen vacatures.

6.1 Aantal ontvangen vacatures

Tabel 6.1: Aantal ontvangen vacatures naar vereist studieniveau, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2012

Studieniveau	West-Vlaanderen		Vlaanderen		Aandeel WV in VL (%)
	Aantal	%	Aantal	%	
Geen studievereiste	22.730	50,6	122.168	46,4	18,6
Tweede graad sec algemeen	503	1,1	2.839	1,1	17,7
Tweede graad sec beroeps	146	0,3	1.151	0,4	12,7
Tweede graad sec technisch	185	0,4	856	0,3	21,6
Tweede graad sec kunst	0	0,0	7	0,0	0,0
Derde graad sec algemeen	3.227	7,2	22.117	8,4	14,6
Derde graad sec beroeps	1.870	4,2	9.784	3,7	19,1
Derde graad sec technisch	2.735	6,1	13.066	5,0	20,9
Derde graad sec kunst	6	0,0	26	0,0	23,1
Professionele bachelor	9.485	21,1	62.115	23,6	15,3
Academische bachelor	527	1,2	4.833	1,8	10,9
Master	3.546	7,9	24.509	9,3	14,5
Geen vereiste of max. 2e graad	23.564	52,4	127.021	48,2	18,6
Middengeschoold	7.838	17,4	44.993	17,1	17,4
Hooggeschoold	13.558	30,2	91.457	34,7	14,8
TOTAAL	44.960	100,0	263.471	100,0	17,1

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking, afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Tabel 6.2: Evolutie van het aantal ontvangen vacatures naar studieniveau, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2009-2012 (a.c. en in verhouding tot het totaal van de ontvangen vacatures)

Studieniveau	West-Vlaanderen				Vlaams Gewest			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Geen vereiste of max. 2e graad	21.014	25.209	29.389	23.564	108.652	138.823	153.434	127.021
Middengespoold	7.251	7.786	9.195	7.838	42.684	44.400	54.016	44.993
Hooggeschoold	10.149	12.760	14.608	13.558	66.252	79.057	99.973	91.457
TOTAAL	38.414	45.755	53.192	44.960	217.588	262.280	307.423	263.471
Geen vereiste of max. 2e graad	54,7%	55,1%	55,3%	52,4%	49,9%	52,9%	49,9%	48,2%
Middengespoold	18,9%	17,0%	17,3%	17,4%	19,6%	16,9%	17,6%	17,1%
Hooggeschoold	26,4%	27,9%	27,5%	30,2%	30,4%	30,1%	32,5%	34,7%
TOTAAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking, afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In 2012 ontving de VDAB 263.471 vacatures waarvan 44.960 (of 17,1%) in West-Vlaanderen.
- Bij 17,4% van alle vacatures in West-Vlaanderen in 2012 is de werkgever op zoek naar een werknemer die middengespoold is, voor 30,2% van de vacatures is een bachelor of master vereist.
- In Vlaanderen zijn er in verhouding iets meer vacatures voor hoog- en middengespoolde profielen dan in West-Vlaanderen (51,8% tegenover 47,6% in 2012).
- Van 2009 tot 2012 nam het aantal vacatures voor midden- of hooggeschoolden toe met 23% in West-Vlaanderen ten opzichte van 25,3% in Vlaanderen. Maar in verhouding tot alle ontvangen vacatures nam het aantal ontvangen vacatures voor midden- en hooggeschoolde profielen sterker toe in West-Vlaanderen (+2,3%-punt) dan in Vlaanderen (+1,8%-punt).

6.2 Arbeidsmarktkrapte

Tabel 6.3: Aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2009-2012

		2009	2010	2011	2012
West-Vlaanderen	Laaggeschoold	5,1	4,1	2,8	3,3
	Middengeschoold	7,9	7,0	4,6	5,5
	Hooggeschoold	3,0	2,2	1,5	1,5
	Totaal	5,2	4,1	2,8	3,2
Vlaams Gewest	Laaggeschoold	5,7	4,8	3,5	4,2
	Middengeschoold	8,7	9,6	6,6	7,9
	Hooggeschoold	3,2	2,9	1,8	1,9
	Totaal	5,7	5,1	3,5	4,1

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking, afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- In 2012 telde West-Vlaanderen 3,2 niet-werkende werkzoekenden (nwwz) per openstaande vacature. Het minst aantal nwwz per openstaande vacatures, dus de grootste arbeidsmarktkrapte, zien we bij de hooggeschoolden (1,5 nwwz per openstaande vacature in 2012). Dat is goed nieuws voor de (hooggeschoolde) nwwz maar slecht nieuws voor de werkgevers, die voor één vacature slechts uit een beperkt aantal kandidaten kunnen kiezen. In Vlaanderen is de arbeidsmarktsituatie voor alle studieniveaus iets minder gespannen.
- Een stijgend aantal nwwz in combinatie met een dalend aantal openstaande vacatures zorgde ervoor dat de arbeidsmarktkrapte in West-Vlaanderen in 2012 al iets minder groot werd dan het jaar ervoor, al blijft de situatie ook in 2012 nog altijd krappere dan in 2009. Enkel bij de hooggeschoolden zien we in 2012 een verdere toename van het aantal openstaande vacatures (+3,7%). Het aantal nwwz per openstaande vacature bleef voor die categorie in 2012 op hetzelfde niveau als in 2011 (en dus nog altijd half zo groot als in 2009).

6.3 (Kritieke) knelpuntvacatures

Definities

- *Ontvangen vacatures* voor het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten (beheerd door VDAB + zelfbeheer)
- *Knelpuntvacatures*: vacatures voor knelpuntberoepen (beheerd door VDAB) met een looptijd van meer dan 90 dagen
- *Kritieke knelpuntvacatures*: vacatures voor knelpuntberoepen (beheerd door VDAB) met een looptijd van meer dan 180 dagen²
- *Knelpuntberoepen*: op basis van statistische criteria (*) wordt een potentiële knelpuntenlijst opgesteld. Deze lijst wordt voorgelegd aan arbeidsmarktspecialisten van de VDAB alsook aan de sectorverantwoordelijken van de VDAB en de sectororganisaties. Deze kunnen beroepen toevoegen of schrappen. Verwante beroepen worden tenslotte samen genomen in knelpuntclusters. Dit resulteert uiteindelijk in de definitieve lijst met knelpuntberoepen.

(*) *Statistische criteria*:

- aantal jobs groter dan 9 voor Vlaanderen;
- vervullingspercentage van het beroep > vervullingspercentage totaal vaste circuits;
- mediaan van de vervullingstijd van het beroep > mediaan van de vervullingstijd voor de vaste circuits of
- mediaan van de looptijd van het beroep > mediaan van de looptijd voor de vaste circuits.

Tabel 6.4: Aantal ontvangen vacatures (NECzu) en aandeel knelpuntvacatures naar provincie, 2012

Provincie	Ontvangen vacatures		% kritieke	
	NECzu	% knelpuntvacatures	knelpuntvacatures	
Antwerpen	75.058	21,8%		9,7%
Buiten Vlaanderen	28.677	19,1%		8,9%
Limburg	26.876	22,1%		9,0%
Oost-Vlaanderen	54.715	20,1%		7,8%
Vlaams-Brabant	33.185	22,2%		9,9%
West-Vlaanderen	44.960	23,8%		10,0%
TOTAAL	263.471	21,7%		9,2%

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

² Tot 2011 was er nog een derde categorie: 'geannuleerde knelpuntvacatures'. Dit zijn vacatures voor knelpuntberoepen die geannuleerd werden wegens geen geschikte kandidaat. Voor deze vacatures kan aangenomen worden dat er jobs verloren zijn gegaan. In 2011 bedroeg het aandeel geannuleerde knelpuntvacatures 1,8% in Vlaanderen. Sinds 2012 beschikt de VDAB niet langer over deze gegevens.

Tabel 6.5: Aantal ontvangen vacatures (NECzu) en aandeel knelpuntvacatures naar studieniveau, 2012

Studieniveau	West-Vlaanderen			Vlaanderen		
	Ontvangen vacatures		% kritieke	Ontvangen vacatures		% kritieke
	NECzu	% knelpuntvacatures	knelpuntvacatures	NECzu	% knelpuntvacatures	knelpuntvacatures
Niet vermeld	22.007	24,8%	9,3%	116.679	24,2%	10,2%
Laag	1.557	26,0%	8,4%	10.342	20,4%	7,3%
Midden	7.838	23,7%	11,7%	44.993	21,4%	9,2%
Hoog	13.558	20,5%	10,5%	91.457	16,5%	7,2%
TOTAAL	44.960	23,8%	10,0%	263.471	21,7%	9,2%

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- 21,7% van de vacatures voor knelpuntberoepen die beheerd worden door de VDAB (voor het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten) heeft een looptijd van meer dan 90 dagen en 9,2% van de vacatures staat zelfs meer dan 180 dagen open.
- In vergelijking met de andere provincies heeft West-Vlaanderen het grootste aantal knelpuntvacatures in het totaal van haar ontvangen vacatures (looptijd > 90 dagen: 23,8%) en ook het hoogste aandeel kritieke knelpuntvacatures (looptijd > 180 dagen: 10%).
- Binnen West-Vlaanderen zien we de sterkste vertegenwoordiging van knelpuntvacatures bij de jobaanbiedingen waarvoor geen diploma hoger secundair onderwijs vereist is (26% is een knelpuntvacature). Van de vacatures waarvoor wel een midden- of hoggeschoold studieniveau vereist is, geraakt respectievelijk 23,7% en 20,5% binnen de eerste drie maand na ontvangst van de vacature niet ingevuld. Het valt op dat bijna de helft van deze vacatures ook na zes maand nog altijd vacant staat: bij ruim één op de tien werkaanbiedingen voor midden- en hoggeschoolden bedraagt de looptijd van de vacatures meer dan 180 dagen.
- Afhankelijk van de beroepsgroep zijn er grote verschillen vast te stellen (zie tabel 6.6). De meeste hardnekkige knelpunten (*hoog % kritieke knelpuntvacatures*) vinden we bij beroepen waarvoor een behoorlijke dosis technische kennis of specifieke vaardigheden vereist zijn. In de top vijf van West-Vlaanderen vinden we volgende beroepen terug: tekenaar, ingenieur, technicus, electricien en machinist/kraanman. Meer dan één op vijf van de vacatures voor deze beroepen heeft meer dan een half jaar nodig om ingevuld te geraken. Bovendien is het aantal ontvangen vacatures (beheerd door VDAB + zelfbeheer) voor heel wat van die knelpuntberoepen behoorlijk hoog: bijvoorbeeld technicus: 1.654 ontvangen vacatures in 2012, ingenieur: 1.195 werkaanbiedingen.
- Globaal, voor alle studieniveaus, en voor de meest problematische beroepsgroepen, verloopt de zoektocht naar een geschikte kandidaat in West-Vlaanderen gemiddeld moeizamer dan in Vlaanderen.

Tabel 6.6: Aantal ontvangen vacatures (NECzu) en aandeel knelpuntvacatures naar beroepsgroep, 2012

Beroepsgroep	West-Vlaanderen			Vlaanderen		
	Ontvangen vacatures NECzu	% knelpunt- vacatures	% kritieke knelpunt- vacatures	Ontvangen vacatures NECzu	% knelpunt- vacatures	% kritieke knelpunt- vacatures
01 Landbouwer, visser	435	15,7%	6,2%	2.691	9,8%	3,3%
02 Groevarbeider	34	33,3%	16,7%	146	24,5%	9,6%
03 Werknemer verkeer	1.124	27,4%	12,1%	6.133	27,7%	12,1%
04 Textielarbeider	74	26,7%	10,0%	166	15,2%	3,8%
05 Confectiearbeider	73	13,6%	11,4%	287	15,7%	9,3%
06 Lederbewerker	4	0,0%	0,0%	17	0,0%	0,0%
07 Metaalproductiearbeider	16	0,0%	0,0%	154	0,0%	0,0%
08 Precisiemecanici	25	18,8%	6,3%	157	23,3%	5,8%
09 Diamantbewerker	0	/	/	19	20,0%	20,0%
10 Metaalbewerker	2.745	36,7%	19,6%	10.714	30,0%	14,9%
11 Elektriciën	643	46,0%	23,6%	3.943	39,9%	17,6%
12 Houtbewerker	769	38,0%	21,5%	2.700	29,3%	13,8%
13 Schilder, behanger	298	16,6%	6,5%	962	17,6%	6,4%
14 Bouwarbeider	1.423	18,6%	10,1%	6.769	17,5%	8,7%
15 Drukkerijarbeider	145	8,2%	4,9%	613	9,2%	5,1%
16 Glas- en cementarbeider	18	0,0%	0,0%	66	0,0%	0,0%
17 Arbeider voeding	437	50,2%	9,5%	1.727	40,0%	16,0%
18 Arbeider scheikunde	46	85,7%	0,0%	367	56,1%	4,5%
19 Andere ambachten	76	0,0%	0,0%	348	3,2%	0,6%
20 Inpakker	477	0,0%	0,0%	1.488	0,0%	0,0%
21 Machinist, kraanman	151	37,3%	21,7%	795	38,3%	22,3%
22 Havenarbeider, magazijnier	746	0,0%	0,0%	4.250	1,7%	0,5%
23 Handlanger algemeen	956	0,0%	0,0%	3.709	0,0%	0,0%
24 Bewaker	130	0,0%	0,0%	1.837	0,0%	0,0%
25 Hotel- en keukenpersoneel	4.171	28,2%	8,1%	12.434	26,2%	9,3%
26 Huisbewaarder, schoonmaker	4.094	30,0%	12,2%	23.357	35,6%	15,3%
27 Andere in de diensten	804	16,3%	5,8%	4.081	19,2%	8,2%
28 Architect, meetkundige	208	21,8%	12,7%	801	9,4%	3,6%
29 Ingenieur	1.195	51,3%	29,3%	9.492	47,6%	22,6%
30 Natuur-, scheikundige	10	0,0%	0,0%	105	0,0%	0,0%
31 Bioloog	17	0,0%	0,0%	290	0,0%	0,0%
32 Medicus	14	20,0%	0,0%	370	8,2%	0,0%
33 Paramedicus, verzorging	2.313	27,3%	14,2%	14.644	27,2%	12,0%
34 Leraar 3e/4e graad secundair	223	5,2%	0,6%	1.479	3,7%	0,4%
35 Leraar 1e/2e graad secundair	421	7,2%	0,3%	4.037	8,2%	0,5%
36 Leerkracht basisonderwijs	188	0,6%	0,6%	3.662	8,1%	0,9%
37 Andere onderwijs	314	4,0%	2,4%	2.760	2,7%	1,7%
38 Rechtsgeleerde	32	0,0%	0,0%	415	0,0%	0,0%

39 Kunstenaar en mediapersoneel	310	0,0%	0,0%	1.637	0,0%	0,0%
40 Tekenaar	327	48,5%	30,9%	2.419	44,8%	20,9%
41 Technicus	1.654	45,7%	24,8%	10.074	44,4%	20,8%
42 Boekhouder	499	23,4%	15,6%	3.575	26,7%	13,3%
43 Maatschappelijk assistent	200	0,0%	0,0%	1.453	0,0%	0,0%
44 Bibliotheкарis, archivaris	38	0,0%	0,0%	213	0,0%	0,0%
45 Economist, adv. bedrijfsbeheer	174	0,0%	0,0%	1.688	0,0%	0,0%
46 Opvoeder	671	5,8%	2,2%	4.551	12,3%	2,3%
47 Informaticus	1.044	33,5%	15,5%	9.324	37,9%	16,0%
48 Andere hogere bedienden	1.333	0,0%	0,0%	8.193	0,0%	0,0%
49 Kader openbare besturen	70	0,0%	0,0%	680	0,0%	0,0%
50 Kader privé-sector	2.041	8,9%	5,8%	10.791	3,7%	1,8%
51 Secretaresse, dactylografe	715	12,3%	8,9%	7.128	24,9%	16,8%
52 Andere bureaubedienden	4.830	4,7%	1,8%	30.385	4,5%	1,8%
53 Vertegenwoordiger	936	42,4%	13,4%	8.205	34,2%	12,4%
54 Verkoper	5.269	21,4%	6,0%	35.170	15,4%	6,0%
TOTAAL	44.960	23,8%	10,0%	263.471	21,7%	9,2%

Bron: VDAB Studiedienst, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

7 De *industrialisatiegraad* ligt in West-Vlaanderen boven het Vlaamse gemiddelde, hetgeen een belangrijke troef uitmaakt maar tevens een verhoogd risico inhoudt; de dienstensector hinkt dan weer achterop.

Methodologie

- **Aanwezigheid industrie**

Het aantal loontrekkers en zelfstandigen (excl. bijberoep) en helpers in de industrie t.o.v. het aantal inwoners (in %) (= industrialiseringsgraad)

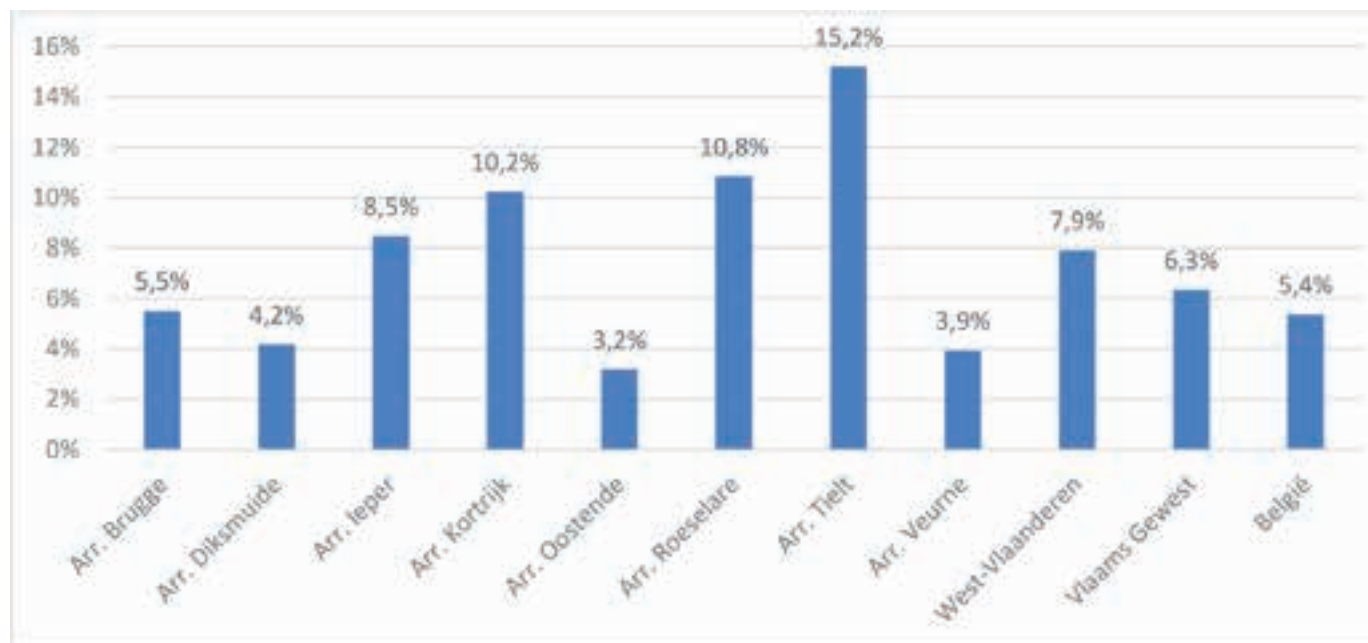
- **Aanwezigheid tertiaire sector**

Het aantal loontrekkers en zelfstandigen (excl. bijberoep) en helpers in de tertiaire sector t.o.v. het aantal inwoners (in %) (= tertiairiseringsgraad)

- **Aanwezigheid handel en diensten**

Het aantal loontrekkers en zelfstandigen (excl. bijberoep) en helpers in de tertiaire en quartaire sector t.o.v. het aantal inwoners (in %)

Figuur 7.1: Industrialiseringsgraad, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2011

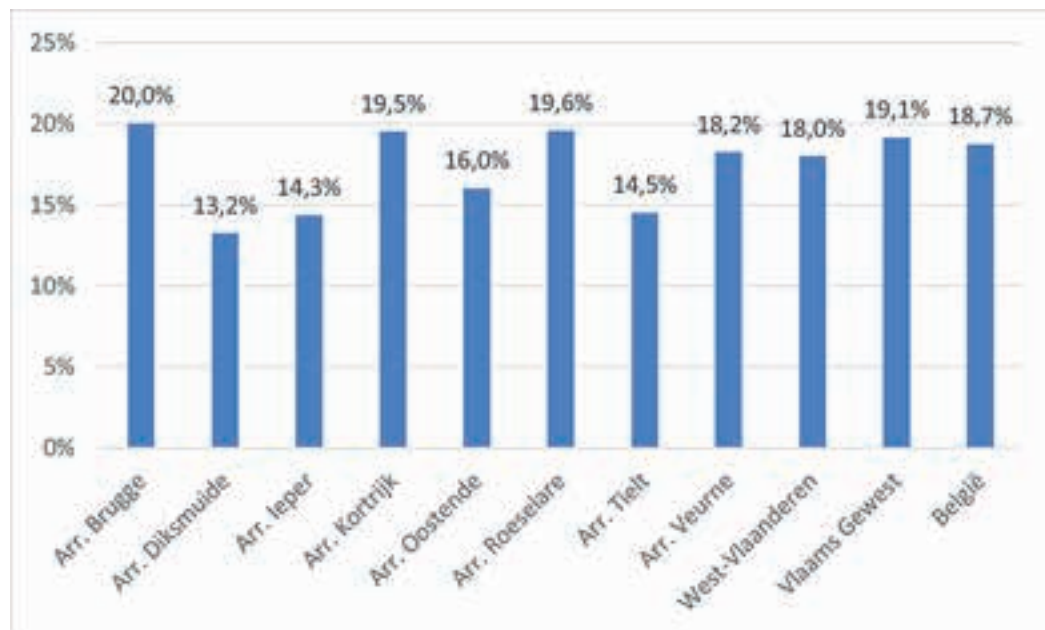

Bron: RSZ, RSVZ, ADSEI, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen:

- Op 31 december 2011 waren in West-Vlaanderen 7,9 personen tewerkgesteld in de industrie per 100 inwoners. West-Vlaanderen heeft daarmee een hogere industrialiseringsgraad (7,9%) dan Vlaanderen (6,3%).
- Binnen West-Vlaanderen vinden we de hoogste industrialiseringsgraad in het arrondissement Tielt (15,2%). In het arrondissement Oostende is de industrialiseringsgraad het laagst (3,2%).

Figuur 7.2: Tertiäriseringsgraad, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2011

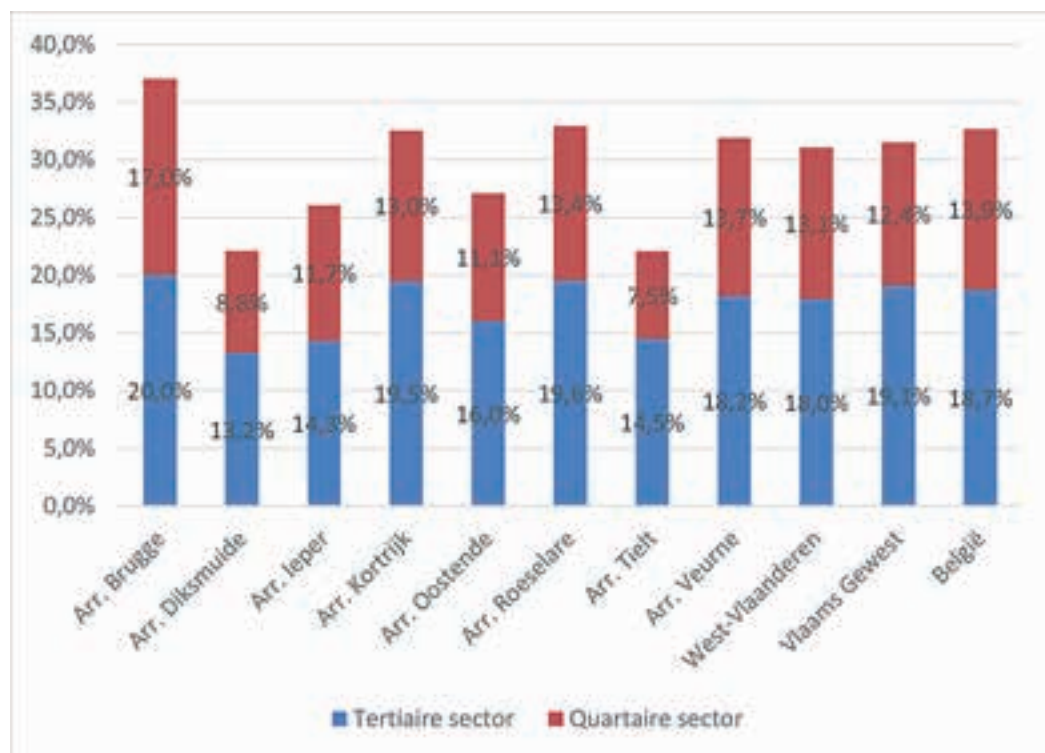
Bron: RSZ, RSVZ, ADSEI, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen:

Op 31 december 2011 waren in West-Vlaanderen 18 personen tewerkgesteld in de tertiaire sector per 100 inwoners. De tertiäriseringsgraad van West-Vlaanderen (18%) ligt iets onder de tertiäriseringsgraad van Vlaanderen (19,1%).

Binnen West-Vlaanderen zien we grote verschillen tussen de arrondissementen. De hoogste tertiäriseringsgraad vinden we in het arrondissement Brugge (20%). In het arrondissement Diksmuide is de tertiäriseringsgraad het laagst (13,2%).

Figuur 7.3: Aanwezigheid van handel en diensten, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2011

Bron: RSZ, RSVZ, ADSEI, verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen:

- Op 31 december 2011 waren in West-Vlaanderen 31 personen tewerkgesteld in de tertiaire sector per 100 inwoners. De vertegenwoordiging van handel en diensten is in West-Vlaanderen iets lager dan in Vlaanderen (31,5%).
- Binnen West-Vlaanderen vinden we de grootste aanwezigheid van handel en diensten in het arrondissement Brugge (per 100 inwoners zijn 37 personen tewerkgesteld in de tertiaire of quaire sector). In het arrondissement Tielt zijn de handel en diensten het minst aanwezig (22%).

8 West-Vlaanderen is de enige provincie in Vlaanderen die niet over een volledig *universitair centrum* in ontwikkeling beschikt. Op het vlak van researchfaciliteiten is er de laatste jaren een voorzichtige kentering merkbaar; het aandeel van West-Vlaanderen in de publieke *onderzoeksbudgetten* blijft dan weer ronduit ontoereikend.

Gegevens

Studie 'Onderzoek en ontwikkeling in West-Vlaanderen' (POM, 2013)

Tabel 8.1: Verdeling van de Vlaamse onderzoeksmiddelen voor hoger onderwijs (in euro)

Academiseringsmiddelen 2012	703.705	0	593.326	(a)	1.297.031	32.331.570	4,0
Onderzoekssokkel 2012 en variabel onderzoeksdeel	(b)	(b)	(b)	(a)	0	313.713.768	0,0
PWO-middelen 2012	0	897.081	392.042	(a)	1.289.122	11.039.000	11,7
Hercules 2012 (c)	0	0	0	0	0	17.600.000	0,0
IOF 2012	0	(d)	(d)	(e) 197.420	197.420	19.084.000	1,0
BOF 2012	(f) 237.500	(d)	(d)	(e) 906.140	1.143.640	116.090.000	1,0
FWD 2012				(g)	0	(h) 103.463.000	0,0
Tetrafonds 2011	nb	nb	nb	nb	2.547.914	7.278.032	35,0
TOTAAL					6.475.127	517.136.370	1,3

(a) Kulak is geen instelling op zich maar behoort tot de KU Leuven.

(b) Niet de hogescholen zelf maar de associaties waarvan ze deel uitmaken, genereren middelen binnen het variabele onderzoeksdeel voor het aantal academisch gerichte initiële bachelor- en masterdiploma's uitgereikt door de hogescholen.

(c) De Herculesstichting betaalt de subsidie uit aan de instelling van de promotor-woordvoerder. Vele hogescholen zitten in een consortium met een promotor van een universiteit en krijgen hierdoor niet rechtstreeks de subsidie maar wel een recht op het gebruik van de infrastructuur.

(d) Voor 2012 maakt de associatie Leuven (Kulak, KHBO en KATHO) nog geen onderverdeling naar KATHO en KHBO.

(e) Gevalideerde cijfers voor Kulak (jaarverslag 2012).

(f) Strikt genomen zijn dit defiscaliseringsmiddelen: door de Programmawet van 24 december 2012 ontvangt de UGent voor haar assistenten-onderzoekers een fiscale vrijstelling van storting aan de schatkist van 75% van de bedrijfsvoorheffing. Deze middelen moeten worden besteed aan onderzoeksgerelateerde initiatieven. Een deel van deze opbrengsten wordt aangewend voor de toekenning van associatieonderzoeksprojecten (200.000 euro) en de ondersteuning van associatieonderzoeksgroepen (37.500 euro). Het betreft hier voor de associatieonderzoeksgroepen de optelsom van alle middelen aan associatiegroepen met een of meerdere onderzoekers van Howest. Deze middelen komen echter niet enkel ten goede van Howest. Een deel van de middelen komt ook de associatie ten goede.

(g) Omdat aanvragen worden ingediend in naam van de KU Leuven kan geen onderscheid gemaakt worden tussen KU Leuven en Kulak.

(h) FWO-middelen voor gefinancierde onderzoeksprojecten.

Bron: Departement Onderwijs en Vorming, Herculesstichting, Departement EWI (op basis van rondvraag bij de associaties), FWO en IWT; verwerking: afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

Vaststellingen

- Slechts 1,3% van de onderzoeksmiddelen in Vlaanderen voor hoger onderwijs wordt ingezet in West-Vlaanderen. Dit percentage ligt niet in verhouding met het aandeel van de Vlaamse studentenpopulatie dat in West-Vlaanderen studeert (8,9%), het aandeel van West-Vlaamse jongeren in de totale Vlaamse studentenpopulatie (18,2% in academiejaar 2011-2012) en het aandeel van de West-Vlaamse bevolking in heel Vlaanderen (18,4% op 1 januari 2012).
- Opmerking: gegeven de vele datarestricties waarmee dit overzicht werd opgemaakt, dient dit percentage voor West-Vlaanderen met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Bijlage 2: Overeenkomst West-Vlaams hoger onderwijs d.d. 01/07/2013

De Katholieke Hogeschool VIVES en de Howest, Hogeschool West-Vlaanderen, willen zich ook in de toekomst volwaardig inschrijven in het strategisch economisch plan voor West-Vlaanderen, dat onder meer ijvert voor een sterker aanbod van professionele bacheloropleidingen in afstemming op de economische speerpunten.

Rekening houdende met de instroom van studenten, de eigen expertises, inhoudelijke mogelijkheden en financiële haalbaarheid, verklaren beide hogescholen zich akkoord om zich toe te leggen op de uitbouw van volgende bijkomende professionele bacheloropleidingen:

- Bacheloropleiding Cleantech (Brugge, VIVES – studiegebied Industriële wetenschappen & technologie)
- Bacheloropleiding Energiemanagement (Kortrijk, Howest – studiegebied Industriële wetenschappen & technologie)
- Bacheloropleiding Toegepaste gezondheidswetenschappen (Oostende, Howest – studiegebied Gezondheidszorg)
- Bacheloropleiding Zorgtechnologie (Kortrijk, VIVES – studiegebied Gezondheidszorg)
- Bacheloropleiding Wellness- en vitaliteitsmanagement (Kortrijk, VIVES – studiegebied Handelswetenschappen en bedrijfskunde)
- Bacheloropleiding Digital Arts and Entertainment (Kortrijk, Howest – studiegebied Industriële wetenschappen en technologie)
- Afstudeerrichting Digital Design and Development onder de opleiding bachelor in de multimedia en de communicatietechnologie (Kortrijk, Howest – studiegebied Industriële wetenschappen en technologie)
- Bacheloropleiding Noord-Zuid (upgraden van het bestaande postgraduaat Noord-Zuid) (Brugge/Kortrijk, Howest en VIVES samen)

De meerwaarde van deze opleidingen wordt telkens aangetoond vanuit een aantal invalshoeken, o.a. instroom van leerlingen uit het secundair onderwijs of instroom van studenten met reeds een bachelor- of masterdiploma, bedrijven/organisaties zowel binnen als buiten West-Vlaanderen gelieerd aan de opleiding, de linken met de speerpunten uit de regio en de reeds bestaande samenwerking met bedrijven en organisaties.

Om de toegevoegde waarde van de nieuwe opleidingen te garanderen, engageren de betrokken hogescholen er zich toe om de opleidingen via het curriculum in de feiten duidelijk te positioneren t.o.v. van bestaande opleidingen: zo onderscheidt de bacheloropleiding

Wellness- en Vitaliteitsmanagement zich van de opleiding Toerisme, de bacheloropleiding Cleantech van de opleiding Mechatronica, de bacheloropleiding Zorgtechnologie van Industrieel Productontwerpen, de bacheloropleiding Toegepaste gezondheidswetenschappen van Voedings- en Dieetkunde en de bacheloropleiding Energiemanagement van Elektromechanica of Energietechnologie.

Beide hogescholen zullen mekaars aanvragen steunen. Voor wat betreft de bacheloropleidingen Cleantech, Energiemanagement, Zorgtechnologie en Wellness- en Vitaliteitsmanagement wordt bovendien afgesproken om deze slechts te beginnen inrichten nadat alle vier de opleidingsdossiers zijn goedgekeurd.

Naast dit akkoord over nieuw in te richten professionele bacheloropleidingen, engageren beide hogescholen zich bovendien om in het najaar 2013 het gesprek verder te zetten met de vaste ambitie om te slagen in een rationeler aanbod via het uitwisselen/overhevelen van opleidingen.

Deze overeenkomst is twee jaar geldig.

Lode De Geyter
Algemeen directeur
Howest

Piet De Leersnyder
Algemeen directeur
KHBO-VIVES

Joris Hindryckx
Algemeen directeur
KATHO-VIVES

Jan Durnez
Voorzitter Howest

William Degroote
Voorzitter KHBO-VIVES

Herman Vanlerberghe
Voorzitter KATHO-VIVES

Luc Van den Bossche
Voorzitter associatie UGent

André Oosterlinck
Voorzitter associatie KU Leuven

Nieuws van de provincie, achtergrondinfo, beslissingen van de provincieraad, e-zines over de meest uiteenlopende beleidsdomeinen en nog zoveel meer, 7 dagen op 7, de klok rond, via

 www.facebook.com/westvlaanderen

 @provinciewvl

www.west-vlaanderen.be